

**TAPA VALLARAAMATUKOGU
2019. AASTA TEGEVUSE ARUANNE**

Sisukord

Sisukord.....	2
Lühendid:	4
1. Põhilised tegevussuunad	4
2. Juhtimine	5
2.1 Raamatukogude võrgu struktuur ja nõukogud	5
2.2 Eelarve.....	6
2.3 Projektid	7
2.4 Personali koosseis, juhtimine ja areng	7
2.4.1 Ülevaade. Omapoolne hinnang	7
2.4.2 Raamatukogutöötajate avalikud esinemised	8
2.4.3 Erialahariduse omandamine	9
2.4.5 Töötajate tunnustamine	9
2.5 Raamatukogu haldusjuhtimine	9
2.5.1 Juurdepääs liikumispuudega inimesele	10
2.6 Raamatukogu arendustegevused infotehnoloogia valdkonnas.....	10
Plaanid 2020. a	11
3. Kogud komplekteerimine ja töötlemine	11
3.1 komplekteerimise põhimõtted ja uuendused (sh e-teavikud).....	11
3.1.1 Raamatute komplekteerimine (trükis + e-raamat).....	14
3.1.2 Perioodika komplekteerimine	14
3.1.3 Auviste komplekteerimine	14
3.2 inventuurid, mahakandmised	14
4. Lugejateenindus ja raamatukoguteenused.....	16
4.1 Avaliku teabe kättesaadavaks tegemine	16
4.2 Raamatukogu kasutamine ja teenused.....	16
4.3 RVL teenindus.....	19
4.4 Laste- ja noorteteenindus	19
4.4.1 Laste-ja noortekirjanduse komplekteerimine	19
4.4.2 Laste-ja noorte raamatukogu kasutamine.....	21
4.4.3 Laste-ja noorteteenindus, sh lugemisharjumuste kujundamine ja arendamine	21
4.4.4 Laste- ja noorteüritused	22
4.5 Erivajadustega sihtrühmade teenused	30
4.6 Raamatukogu kui kohalikku pärandit jäädvustav, elukestvat õpet toetav ja vabaaja võimalusi pakkuv kultuurikeskkond	30

4.6.1 kohalikul tasandil	31
4.6.2 riiklikul tasandil.....	32
4.6.3 rahvusvahelisel tasandil.....	32
Üritused:	32
Valik raamatunäitusi:	33
4.7 Raamatukogu koolituskeskusena kasutajatele.	34
4.8. Raamatukoguteenuse turundus ja väljaanded	35
4.9 Andmebaasid	35
5. 2020. aasta tegevused	35
LISA 1. Personali koolitus	36
LISA 2. Raamatukogutöötajate avalikud esinemised.....	36
LISA 3. Raamatukogude ehitamine, renoveerimine, remondid.....	36

Lühendid:

TVRK – Tapa Vallaraamatukogu (Tapa, Tamsalu, Assamalla, Jäneda, Lehtse, Saksi, Vajangu raamatukogud)

Tapa RK – Tapa Raamatukogu (Kooli tn 6, Tapa linn)

TRK – Tamsalu Raamatukogu

ARK – Assamalla Raamatukogu

JRK – Jäneda Raamatukogu

LRK – Lehtse Raamatukogu

SRK – Saksi Raamatukogu

VRK – Vajangu Raamatukogu

RIKS – Raamatukogu Info- ja Kataloogisüsteem (raamatukogutarkvara)

RIKSWEB – veebilahendus raamatukoguprogrammile RIKS

Tabel 1

Omavalitsus	Piirkonna elanike arv (01.12.18)	Raamatukogusid kokku	Neist harukogusid	Teeninduspunktide arv
Tapa Vallavalitsus	11 112	7	6	0

1. Põhilised tegevussuunad

- Kõige suurem muudatus tulenes haldusreformist – Tapa ja Tamsalu valla ühinemise järel liideti Tapa Linnaraamatukogule juurde Tamsalu, Assamalla ja Vajangu raamatukogud ning selle tulemusel moodustus astus nimega Tapa Vallaraamatukogu.

- Ühtlustasime valla raamatukogudes kasutusel oleva raamatukogutarkvara ja võtsime ka meiega liitunud raamatukogudes kasutusele raamatukoguprogrammi RIKS.

Tapa valla 11 112 elanikust on valla raamatukogudes lugejateks 3304, mis teeb hõlveks 29,7%. Valla raamatukogudes kokku toimus 206 raamatu- ja kunstinäitust ning 166 üritust, mida külastas 5545 inimest.

- Sellel aastal sai aktiivselt tegeletud kogude hindamise ja korrastamisega. Terve valla peale kanti maha 17 350 vananenud või rikutud raamatut. Üheks korrastamise põhjuseks on saavutada kogude efektiivsem kasutamine (ringlus). Valla kogude suuruseks seisuga 31.12.2019 on 120 717 raamatueksamplari.

Tapa RK:

- Tapal oli aasta täis põnevaid sündmusi, suurematest võib siin nimetada üle-eestilise 1.–6. klasside õpilaste etluskonkursi „Ellen Niiduga Midrimaal“ korraldamine, „Ilmar Talve 100“ üritus, kus külalislektoriks oli Timo J. Virtanen Soomest – I. Talve õpilane, kohtumine ja kunstitund Kertu Sillastega. Kirjanikest olid külalisteks Andra Teede ja Veronika Kivisilla, meie kunstikooli ja TG õpilaste loometöid on igal aastal saanud esile tuua, nii ka sellel aastal, rahvusvahelistest näitustest võib nimetada Anna Forlati (Itaalia), Ignasi Bianchi (Hispaania), Olga Ionaitise (Venemaa) illustratsiooninäituseid ja eesti kunstnikelt vendade Grimmide muinasjuttude ainetel kokku seatud mahukat näitust (esindatud olid 20 kunstniku tööd).

Suurt tähelepanu sai eesti keele aasta ja laulupeo juubeliaasta nii ürituste kui näitustega.

Endiselt teeme koostööd Akaa (Soome) raamatukogurahva ja sealse kunstirahvaga. Akaast oli meil üleval kunstnik Minna Poluse näitus „Tunne“ ja meie vahendusel toimus Tapa sõpruslinnas Akaas kaks näitust: Tapa kunstikooli Egiptuse-teemaline näitus ja Tiiu Heinsoo fotonäitus „Meie koduvald“.

Kõikidest sündmustest ja meie koostööst erinevate asutuste ja inimestega saab lähemalt lugeda p 4.4.4 ja p 4.6.

2. Juhtimine

2.1 Raamatukogude võrgu struktuur ja nõukogud

Tapa ja Tamsalu valla ühinemise järel ühendati 1.01.2019 seitse valla rahvaraamatukogu ühise juhtimise alla ning moodustus uus astus nimega Tapa Vallaraamatukogu. Raamatukogu koosneb valla keskraamatukogu ülesandeid täitvast Tapa Vallaraamatukogust (enne Tapa Linnaraamatukogu) ja 6 haruraamatukogust – Tamsalu, Assamalla, Jäneda, Lehtse, Saksi ja Vajangu. Raamatukogul on ühine eelarve ja raamatukogu nõukogu. Uuendati ja võeti vastu rida uusi dokumente ja ühtlustati teenuste hinnad. Töötajate koosseis jäi samaks, ainult enne eraldi tegutsenud raamatukogu juhatajatest said raamatukoguhoidjad.

Jällegi uus algus – tuli ümber vaadata töökorraldus (komplekteerimine, majandamine, IT-valdkond jne), sest kasvas kohustuste maht ja osadel inimestel muutusid tööülesanded. Tuli tutvuda Tamsalu kandiga, kaardistada raamatukogude olukord, et siis juba ühiselt seada uued sihid. Sügisel oli ka kõigil raamatukoguhoidjatel endil võimalus valla ringsõidul üksteisega paremini tutvavaks saada ning iga raamatukogu elu-olu oma silmaga kaeda.

Ühtlustasime valla raamatukogudes raamatukoguprogrammi ja võtsime ka meiega liitunud raamatukogudes kasutusele raamatukoguprogrammi RIKS. Konverteerimine üldjoontes õnnestus, aga teatud korrastustööd (kirjete ühildamine) andmebaasis olid siiski vajalikud, korrastatud sai lugejate andmebaas. Üleminek uuele tarkvarale sujus hästi, sest Tamsalu poole raamatukogutöötajad omandasid programmi kasutamise kiiresti.

- *Ühinenud raamatukogud (näiteks vallaraamatukogu, kooli- ja külaraamatukogu) muutused lahtiolekuaegades.*
Valla raamatukogude lahtiolekuaegades muutusi ei toimunud.
- *Kas on läbi viidud raamatukoguteenuste kvaliteedihindamist? Kui ei, millal on plaanis?*
Ühinemise järel oli rohkelt töid-tegemisi ja seetõttu tervikliku kvaliteedihindamiseni ei jõudnud („Rahvaraamatukoguteenuse kvaliteedihindamise mudel“). Küll aga töid planeerides tuleb ju eri valdkondade tegevust analüüsida, otsida paremaid lahendusi. Punktis 3.1.1 saab lugeda ülevaadet komplekteerimise analüüsist ja kogude kvaliteedihindamisest.
- *Raamatukogu dokumendid (põhimäärus ja kasutuseeskiri, andmekaitsetingimused, komplekteerimispõhimõtted). Kas olemas ja millal uuendatud?*
Raamaamatukogu tööd reguleerivad põhidokumendid said uuendatud juba enne uue üksuse (Tapa Vallaraamatukogu) moodustamist:
Tapa Vallaraamatukogu põhimäärus (kehtiv alates 01.01.2019);

Tapa Vallaraamatukogu kasutamise eeskiri (kehtiv alates 01.01.2019);
 Avaliku internetipunkti sisekorraeeskiri (kehtiv alates 14.12.2018);
 Tapa Vallaraamatukogu andmekaitsetingimused (kehtiv alates 14.12.2018);
 jt dokumendid.

- *Arengukava*
 2020. a alustame ühinenud raamatukogude arengukava koostamist (siiani kehtis „TLRK arengukava 2015–2020“).
- *Nõukogu tegevus*
 Viieliikmeline raamatukogu nõukogu koosseisus moodustati maikuus (kinnitatud Tapa Vallavalitsuse 29.05.2019 korraldusega nr 311). Seni oleme pidanud oma koosolekuid meili teel (näiteks toimus nii 2020. a eelarve läbiarutamine ja teenuste hindade ülevaatamine).
- *Üldistav hinnang kogu valla raamatukogude tegevusele aastal 2019. Analüüsida teeninduspiirkonda: kas kõigil teeninduspiirkonna elanikel on võimalik raamatukogu teenuseid kasutada (asukoht, sobivad lahtiolekuajad, transpordiühendus), kas raamatukogude arv kohalikus omavalitsuses on optimaalne (kas mõnes teeninduspiirkonna osas peaks olema nn teeninduspunkt?)*
 Päris kindlasti pole piirkonda juurde vaja uut raamatukogu, küll aga tuleks kaaluda ja uurida mõne teeninduspunkti avamise vajadust (näiteks Porkuni kandis).

2.2 Eelarve

Tabel 2

Põhieelarve	Seisuga 31.12.18. €	Seisuga 31.12.19 €	Muutus %
Eelarve kokku	265 041	381 680	
Personalikulu	188 382	269 388	
Komplekteerimiskulu	31 642	50 383	
sh KOV-lt	17 454	29 483	
sh riigilt	14 188	20 900	
Infotehnoloogiakulu	8 558	13 874	
Üritusteks/näitusteks	1 373	1 133	
Täienduskoolitus	1 123	1 571	

Antud tabelis pole eelarve täitmise numbrid võrreldavad, sest arvestuse alus on erinev (endisest neljast raamatukogust sai 2019. a seitsmest üksusest koosnev Vallaraamatukogu).

Valla poolt on tagatud abi transpordiga:

- uute ja RVL-raamatute liikumisel/vahetamisel (regulaarselt),
- näituste viimistel-toomistel (sageli),
- üritustel esinejate transport (vajadusel).

Komplekteerimiskulu ühe elaniku kohta oli 4,53 € (RD 1,84 ja KOV 2,65). Kindlasti oleks vajalik komplekteerimise eelarvet suurendada. Igal aastal tõusevad raamatute ja perioodika tellimise hinnad. Näiteks oleks lastekirjandust komplekteerides vaja ühte nimetust osta mitu eksemplari (kooli soovituslik kirjandus, laste lugemisharjumuste suurendamine jne).

Suuremate ühisürituste (koostööüritused vallaga) jaoks saame vallast täiendavat rahalist toetust. Oleme ka ise Kultuurkapitalilt toetusi taotlenud ja saanud.

Raamatukogu poolt teenitud tulu (1 384 €, sh valla poolt välja antud trükiste müügitulu 68 €) läks otse valla eelarvesse.

Sõiduvahendi kulu tööstele sõitudele kompenseeritakse (haruraamatukogude külastamine, raamatute ja muu vajaliku transport, majandussõidud jne).

Valla poolt saime ühinemise järel toetust infotehnoloogia valdkonna seadmete uuendamiseks.

Vaja oleks eelarvesse investeringutesse rahalisi vahendeid ruumide remondiks (Tamsalu, Tapa), küttesüsteemi uuendamiseks (Tapa) ja hoone fassaadi uuendamiseks (Tapa).

Ja meie raamatukoguhoidjate töötasud jäävad väga tugevalt alla kultuuriministeeriumi poolt kultuuritöötajatele planeeritud miinimumtöötasudele.

2.3 Projektid

Tabel 3 (täielik loetelu)

Projektid, toetused (Kellelt saadud?)	Periood	Eraldatud summa	Projekti üldmaksumus
Kohtumine lastekirjanik Jaak Urmeti e Wimbergiga Jäned ja Lehtse raamatukogus	20.03.2019– 15.04.2019	180.-	225.-
Kohtumine stsenaaristi, režissööri ja mitmete raamatute autori Gerda Kordemetsaga Jäned raamatukogus	1.10.2019– 11.11.2019	120.-	150.-

Iga rahaline toetus on oluline. Tänu toetustele on meil võimalik rikastada kohalike inimeste kultuurielu, on see siis kirjaniku, kunstniku või mõne teise valdkonna inimesega kohtumine, üritused lastele vm.

2.4 Personali koosseis, juhtimine ja areng

Raamatukoguhoidjate koosseis ühendamise järel ei muutunud (endiselt 16,5).

Sellel aastal puutusime üle hulga aja kokku raamatukoguhoidjate tööle värbamisega. Ei ole lihtne leida erialase haridusega inimest ja veel küllaltki madala palga eest. Õnneks on meile tööle võetud inimene valmis töö kõrvalt õppima ja raamatukoguhoidja elukutset omandama. Raamatukogude lahtiolekuajad on raamatukogudel ajaga välja kujunenud ja sellel aastal ei toimunud erilisi muudatusi. Küll aga on nüüd Lehtse raamatukogu töötaja puhkuse ajal avatud vaid kord nädalas (asendab Tapa rk töötaja). Ja Jäned raamatukogu on suveperioodil külastajaile avatud ka reedeti, et kompenseerida raamatukogu kinni olemist töötaja puhkuse ajal (tavaliselt suvel). Jäned kandidis/lossis käib suvel palju külalisi ja raamatukogu on kindlalt üks koht, kuhu ka sisse astutakse.

2.4.1 Ülevaade. Omapoolne hinnang

Tapa RK koolitused

Teema	Korraldaja	Osalejate arv
Erialased täienduskoolitused		
Turvalisuse alused	IT-Koolitus	1
Raamatukoguhoidjate õpipäev „Kes loeb, see loeb“	ELK	1
Laps kirjanduses 7: huumor lastekirjanduses	ELK	1

Teema	Korraldaja	Osalejate arv
Mart käib üle maa ja Kadri üle karja	Eesti Rahvapärимuse Kool	1
LVKRR korraldatud koolitused		
Õppimise võlu ja nauditav õppimine hõbedases vanuses	LVKRL	2
Meeskonna juhtimise põhitõed ja väljakutsed alustavale juhile	LVKRR	4
Elukestva õppe edendamine	LVKRR	1
Õppereis Kiisa raamatukogusse ja A. Pärdi keskusesse	LVKRR	3
Seminar Väike-Maarja vallas. Rakke raamatukogu ja kodulugu. Eesti keelest. Liiklusnädalast.	LVKRR	3
Rahvusraamatukogu andmebaasidest ja uutest arengutest. Kirjastamise seisust ja Tänapäeva uutest raamatutest	LVKRR	3
Hispaania ja Ladina-Ameerika kirjandus	LVKRR	2
Laste lugemismängud. Kuidas ajutreening parandab enesehinnanguid. Projekti kirjutamine kultuurkapitalile.	LVKRR	2
Värvinimedega fraseologismid ja nende turundus õpilaste hulgas. Värvisõnade esinemine Kreutzwaldi muinasjuttudes. Dublini rk-d. Väekad taimed Eesti pärimuses.	LVKRR	2
Muud koolitused		
Esmaabi täiendõppe koolitus	Täienduskeskus	2
Pilvepõhine eelarve planeerimise ja täitmise jälgimise lahendus	Tapa Vallavalitsus	2

Lasteraamatukoguhoidjate päeval Paikusel käis meie uus töötaja, eks ikka kogemusi omandamas.

RIKSi õppepäev Põltsamaal on tõesti alati oodatud. Räägime seal ju raamatukogude igapäevateemadel ja saame ülevaate ka raamatukogude olukorrast Eestis laiemalt. Tapa valla raamatukogutöötajate tutvumisring valla raamatukogudes oli heaks võimaluseks näha ja hinnata oma valla raamatukogude hetkeseisu. Oma silm on kuningas! Töökogemusi sai vahetatud ka Jõgeva linnaraamatukogu kolleegidega. Päril mitu kohtumist oli Tapa sõpruslinna Akaa raamatukogu juhatajaga – vahetu info Soome raamatukogude kohta. Ühel töötajal oli sel aastal võimalus külastada Helsingi linnaraamatukogu Oodi ja Läti Rahvusraamatukogu – Valguse Paleed Riias. Meie endine kolleeg võõrustas meid Pärnu Kuninga Tänav Põhikooli raamatukogus.

Vt Lisa 1

2.4.2 Raamatukogutöötajate avalikud esinemised

Avalikke esinemisi ei ole olnud. Kõik on ikka seoses raamatukogus toimuvate üritustega või tööalaselt, tutvustades vallas raamatukogu tegemisi või kaitstes mingit lahendamist vajavat

teemat.

IT-spetsialist on meid kõige rohkem koolitanud ja eks ikka IT-valdkonnas.

Vt Lisa 2

2.4.3 Erialahariduse omandamine

Tapa valla raamatukogude töötajatest omandab erialaharidust Rahvusraamatukogu kutseõppes Maire Pütsepp Tamsalu raamatukogust.

2.4.5 Töötajate tunnustamine

Eesti Riigikantselei tänukiri Tapa raamatukogule strateegia „Eesti 2035“ loomisele ja arvamuskorje korraldamisele kaasa aitamise eest.

2.5 Raamatukogu haldusjuhtimine

Tapa Vallaraamatukogu haldusalas on kaks hoonet (Tapa ja Assamalla raamatukogudel), lossiraamatukogu ehk Jäneda raamatukogu ruumid asuvad Jäneda lossis, kultuurimajaga ühe katuse all paikneb Tamsalu raamatukogu, asula keskusehoonetes on ruumid kahel raamatukogul – Lehtsel ja Vajangul ning Saksi raamatukogu paikneb Moel korruselamu esimesel korrusel. Lugeja seisukohalt on raamatukogude asukohad sobilikud/head (asumite keskel).

Kapitaalremonte ei õnnestunud 2019. aastal teha, küll aga väiksemaid, samas olulisi renoveerimistöid. Kui endise Tapa valla kandis on igal aastal midagi raamatukogudes uuendatud ja seis üsna hea (samas alati on vaja midagi nokitseda – näiteks vajaks Jäneda RK akende vahetust, Tapa RK vajaks uuenduskuuri jne), siis sellel aastal oli pilk rohkem suunatud endise Tamsalu valla raamatukogude suunal. Kui Tamsalu kultuurimaja saab täieliku remondi, siis kahjuks raamatukogu ruumidesse antud remont ei ulatu. Seega alustasime ise ja kõige pakilisemate probleemide lahendamiseks: elektrikilbi vahetuse ja kõikide ruumide valgustuse väljavahetamisega kaasaegsema vastu. Ruumides läks üksjagu valgemaks. Samal ajal vahetasime ka katkiläinud laeplaadid kultuurimajast lammutustööde käigus demonteeritud plaatide vastu. Natuke läks lae väljanägemine sõbralikumaks küll. Avarust andsime juurde ruumide vahelt suurte tumedate vaheuste eemaldamisega ja uksepiitade heledamaks värvimisega. Lasteosakonda sai ostetud uus töölaud ja lugemissaal sai uue laua koos sinna juurde käivate sobivate toolidega. Täiskasvanute lugemissaali saime ümara laua ja veel viis tooli ning kaks pehmet tugitooli. Lugemissaalide lauad-toolid saime tänu Tapa Kultuurikojale, kus samal ajal ruumide sisustamine käsil oli ja üht-teist vabaks jäi. Hea, kui on sellised toredad sõbrad! Ostsime ka kaks stendi, ühe koridori infotahvliks ja teise lasteosakonda laste tööde riputamiseks. Tamsalus uuendasime ka tehnilise valve süsteemi. Eks selle „mööbeldamisega“ sai ka raamatufond lasteosakonnas ja sealses lugemissaalis ümber paigutatud.

Assamalla raamatukogus sai vanu mööbliesemeid utiliseeritud ja natuke fondi ümber paigutatud, et oleks võimalik erinevaid näituseid külastajaile eksponeerida. Ümberpaigutamise tulemusel sai hoidlaski ruumi juurde ja seal tekkis isegi väike kööginurgake. Arvan, et Assamallas on tore külakeskus, kuhu ikka ja jälle on rahval põhjust kokku tulla küla asju ajama. Soovin aktiivsemat tegutsemist!

Vajangu raamatukogu väikesed ruumid sealses keskusehoones jäid hetkel endiseks. Loodetavasti saab sellel aastal pisut uuendada raamatukogu lasteala. Aga võimalik kooli ja lasteaiaga kadumine uuel aastal võib tugevalt ka raamatukogu tegevust/külastatavust mõjutada.

Tapa raamatukogus vahetasime laste- ja teenindusosakonnas ning tööruumides valgustid kaasaegsemate ja ökonoomsemate vastu. Ja meie lasteosakonna seinad said uue kena rohelise tooni, lisaks parandati veidi parkettpõrandat.

Tapa raamatukogu vajab ökonoomse kütte- ja jahutussüsteemi väljaehitamist, ruumide kapitaalremonti ja ka fassaadi uuendamist. Oleme majas aastast 1999.

IT-valdkonna uuendustest loe p 2.6.

Teeninduspiirkondadest komplekteerimise vaatevinklist saab lugeda lk 11.

Vt Lisa 3

2.5.1 Juurdepääs liikumispuudega inimesele

Tapal on liikumispuudega inimestel raamatukogusse ja internetipunkti juurdepääs olemas. Kahjuks II korrusele ei pääse. Siis teenindab vajadusel lugejat raamatukogutöötaja.

2.6 Raamatukogu arendustegevused infotehnoloogia valdkonnas

2019. a liitus endise Tapa Linnaraamatukoguga 3 endise Tamsalu valla raamatukogu (Tamsalu, Assamalla ja Vajangu). Kõigist kokku moodustatud Tapa Vallaraamatukogu üldine tehnoloogiline varustatus on jätkuvalt hea – uuendades iga aasta *ca* 3–5 töökoha arvutit, on võimalik arvutiparki mõistlikus vanuses ning töökorras hoida.

Kõik uued harukogud said endale Tapa vallaraamatukogu domeeniga meiliaadressid (@tapa.lib.ee) ning raamatukogutarkvara RIKS (kõik Tapa valla raamatukogud on nüüd jälle ühes ühises andmebaasis).

Kõigis valla raamatukogudes on külastajatele kasutamiseks olemas Wi-Fi.

Suuremad ja olulised väiksemad soetused 2019. a:

1. täisvärviline A3-koopiamasin (printer-skanner-koopiamasin) Tapa raamatukogule;
2. mustvalge A3-koopiamasin (printer-(värvi)skanner-koopiamasin) Tapa raamatukogule;
3. täisvärviline A4-koopiamasin (printer-skanner-koopiamasin) Tamsalu raamatukogule;
4. tšekiprinterid Tamsalu, Assamalla ja Vajangu raamatukogudele;
5. 5 uut töökohaarvutit;
6. võrguseadmete kapp (ja mõned uued seadmed) Tapale;
7. üleminek teenusepõhisele kontoritarkvarale (Office365);
8. Tapa raamatukogu lugemissaali lakke projektor ja ekraan.

Tamsalu ja Vajangu raamatukogu AIP-arvutid said uuemate vastu välja vahetatud ning nende operatsioonisüsteemiks on nüüd Linux (Ubuntu).

Tapa raamatukogu majja jõudis aasta lõpus kiire internetiühendus (optiline kaabel, 2020. aastast on Tapa raamatukogu võrguteenuse pakkuja EENet).

Rõõm on nentida, et tavapäraselt jätkus ka suurepärase koostöö Deltmar OÜ ja Meelis Lilbokiga raamatukogutarkvara RIKS arendamisel (uuendus- ja parandusettepanekud ning testimine).

Plaanid 2020. a

Suurem töö ootab ees Tapa raamatukogus – sisevõrgu uuendamine/ümberehitus.

Assamalla raamatukogus on plaanis välja vahetada AIP-arvuti (läheb ka Linuxile üle) ning lisada värvilise printimise / koopia tegemise võimekus (A4-MFP).

Jätkub Office365 juurutamine, RIKS'i arendamine koostöös Deltmar OÜ'ga ning vastavalt võimalustele vananenud/vanemate seadmete (arvutid, monitorid) väljavahetamine.

Üks suuremaid töid, mis vajab tähelepanu, on kindlasti ka vallaraamatukogu kodulehe uuendamine.

3. Kogud komplekteerimine ja töötlemine

3.1 komplekteerimise põhimõtted ja uuendused (sh e-teavikud)

Tapa Vallaraamatukogu ja tema harukogude (Tamsalu, Assamalla, Jäneda, Lehtse, Saksi, ja Vajangu) kogude komplekteerimine toimus 2019. aastal Tapa Vallaraamatukogu komplekteerija poolt. 2004. aastast on kasutusel töökindel ja kasutajasõbralik raamatukoguprogramm RIKS, koos elektroonilise kataloogi ning lugejaportaali [riksweb](#). Veebruari algusest on RIKS kasutusel kõigis valla rahvaraamatukogudes. Uute teavikute kataloogimine toimub peakogus Tapal, annetuste akte koostavad ka Jäneda ja Lehtse raamatukogu töötajad. Saksi raamatukogu teavikute arvelevõtmine (v.a perioodika numbrikirjete saabunuks lisamine) ja töötlus toimub alates 2018. aasta sügisest Tapa raamatukogu töötajate poolt.

Harukogud esitavad tellimissoovid ja nende põhjal ning rahaliste vahendite olemasolul tellitakse teavikute põhiosa. Arvestatakse piirkondlike kogude eripära ning tellimissoovidega.

Komplekteerime ka venekeelset kirjandust, kuna venekeelne lugejaskond on olemas Tapal, Tamsalus ja mõnikord on venekeelse raamatu laenussoovi avaldanud ka teiste kogude lugejad.

Teistes keeltes raamatuid komplekteerime vähe. Tavaliselt saame need kingiks või annetusena.

E-teavikuid ei komplekteeri.

Raamatute (ilukirjandusliku raamatu hulgihind ületas teinekord kolmekümne euro piiri, teatmekirjanduse selline hind on juba tavapärane) hindade tõusuga seoses komplekteerisime ka 2019. aastal vähem uudiskirjanduse eksemplare ja nimetusi ning tegelesime väga palju järelkomplekteerimisega hulgimüüjate sooduskampaaniate ajal. Kampaaniaid kasutasime ka Assamalla, Tamsalu ja Vajangu kogude (lagunenud ja uuendamist vajav kooli- ja ilukirjandus) värskendamiseks.

Tamsalu raamatukogu – linnakogu. Aastate jooksul on lastekogu komplekteerimine unarusse jäänud. Uuendasime lasteraamatute kogu ja tõstsime ka saadaoleva koolikirjanduse eksemplaarsust.

Assamalla raamatukogu – meie kõige pisem. 2019. a ainus valla asutus piirkonnas. Koostöö Porkuni kooliga. Seoses kogude korrastamisega vahetasime välja lastekirjandust ja ilukirjanduse klassikat, ostsime juurde sooduskampaaniate käigus pakutavat uuemat kirjandust.

Jäneda raamatukogu teeninduspiirkonnas asub lasteaed-põhikool, mistõttu on oluline sealse raamatukogu varustamine ka koolilugemise raamatute ning lastekirjandusega (nii ilu- kui

teatmekirjandus). Jäned loss (ja seal tegutsenud põllutöökool) ning inimesed, kes seal on elanud (Maria Zakrevskaja-Benckendorff-Budberg ja tema perekond ning sõbrad), õppinud (Arnold Rüütel jpt) ja õpetanud (Veera Saar) on suur koduloolise komplekteerimise teema. 2019. a liitus Jäned raamatukogu ELK lugemisprogrammiga „Lugemisisu“. Sellega seoses ostsime kogusse juurde uuemat lastekirjandust.

Lehtse raamatukogu (kooli põhikogu ülesannetes) töötab Lehtse multifunktsionaalses keskusehoones (kool, lasteaed, kultuurimaja, perearst, juuksur, sotsiaaltöötaja vastuvõtt). Jätkasime koolilugemise eksemplaarsuse suurendamist ja kogude korrastamist.

Saksi raamatukogu töötab 0,5-koormusega, ei ole igapäevaselt avatud. Raamatukogu teeninduspiirkond kattub Tapa (kaugus ca 5 km) kui tõmbekeskuse piirkonnaga (kauplused, kool, tankla, töökohad, tervisekeskus). Piirkonnakool on Tapa Gümnaasium.

Saksi raamatukogu teavikute arvelevõtmise (v.a perioodika numbrikirjete saabunuks lisamine) ja töötlus (hulgiarvestus, raamatukogunduslik vormistamine, kiletamine) toimub alates 2018. aasta sügisest Tapa raamatukogu töötajate poolt.

Vajangu raamatukogu – teeninduspiirkonnas algkool, lasteaed, noortekeskus.

Kõigil Tapa vallaraamatukogu harukogudel on võimalus esitada oma lugejate soovid. Kõik äraütlused ja eitavad vastused registreeritakse jooksvalt raamatukoguprogrammis, mis on aluseks järelkomplekteerimisele.

Tapa raamatukogu 2019. a laenutuste TIPP 10

	Autor	Pealkiri	Laenutusi	Eksemplare	Laenutusi eksemplari kohta
1	Afanasjev, Vahur	Serafima ja Bogdan	54	4	13,5
2	Kütt, Ain	Risti soldati mõistatus	54	5	10,8
3	George, Nina	Lavendlituba	51	2	25,5
4	Jõe, Aliis	...Kes pole kunagi söönud homaari	51	2	25,5
5	Fenwick, Liz	Tõusuvesi	48	2	24
6	Algus, Martin	Midagi tõelist	46	2	23
7	Veem, Eha	Leskede klubi. Postkast nr 4	45	2	22,5
8	Jõe, Aliis	Viimane laev	43	2	21,5
9	Allison Booth, Martin	Hunt metsas	41	2	20,5
10	Riley, Lucinda	Kuuõde	41	2	20,5

Märkused: 1 – raamat oli ka eelmisel aastal Tapa raamatukogus kõige loetum; 2 – tegemist Tapa Gümnaasiumi vilistlasega, kelle raamat jõudis alles teisel poolaastal lugejateni.

Tapa vallaraamatukogu koos harukogudega 2019. a laenutuste TIPP 10

	Autor	Pealkiri	Laenutusi	Eksemplare	Laenutusi eksemplari kohta
1	Afanasjev, Vahur	Serafima ja Bogdan	131	11	11,9
2	Kütt, Ain	Risti soldati mõistatus	116	12	9,67
3	Allison Booth, Martin	Hunt metsas	112	7	16
4	Anniko, Silver	Rusikad	104	8	13
5	Veem, Eha	Leskede klubi. Postkast nr 4	101	8	12,62
6	Jõe, Aliis	...Kes pole kunagi söönud homaari	99	6	16,5
7	George, Nina	Lavendlituba	93	4	23,25
8	Fenwick, Liz	Tõusuvesi	81	4	20,25
9	Riley, Lucinda	Kuuõde	76	4	19
10	Veem, Eha	Leskede klubi. Armulauamõrv	76	8	9,5

10 enim laenutatud autorit 2019. a Tapa vallaraamatukogus koos harukogudega

	Autor	Laenutusi
1	Kivirähk, Andrus	529
2	Pervik, Aino	504
3	Tomusk, Ilmar	499
4	Roberts, Nora	489
5	Tohvri, Erik	427
6	Lindgren, Astrid	409
7	Widmark, Martin	378
8	Ernits, Marje	365
9	Riley, Lucinda	346
10	Beaton, M. C.	344

Tapa vallaraamatukogus koos harukogudega annetustena arvele võetud teavikuid oli 547 (11,84% juurdetulekust). Annetusi saadi rohkem, aga nende teavikutega parandati kogude visuaalset väljanägemist, st vahetati eksemplar eksemplari vastu kõigis raamatukogu harukogudes.

- kogude kasutatavus ja seosed lugejate sihtrühmadega – ringlus, analüüs

Raamatukogu laenutused kuude kaupa 2019

	Tapa	Tamsalu	Jäneda	Lehtse	Saksi	Assamalla	Vajangu	KOKKU
Jaanuar	4611	910	882	696	276	110	109	7374
Veebruar	4088	1314	609	752	310	196	243	7512
Märts	4529	1535	639	582	335	225	212	8057
Aprill	4566	1435	692	682	305	253	264	8197
Mai	4107	1347	588	556	260	213	182	7253
Juuni	3418	1121	611	477	27	146	173	5973
Juuli	4225	1538	345	153	268	139	53	6721
August	3841	1337	563	649	245	109	162	6906
September	4052	1438	621	598	187	128	148	7172
Oktoober	4772	1606	861	780	420	124	246	8809
November	4611	1537	709	724	398	105	256	8340
Detsember	4029	1389	786	767	410	77	198	7656
KOKKU	50849	16507	7686	7416	3441	1825	2246	89970

Märkus: Saksi juunis, Lehtse, Jäneda ja Vajangu juulis puhkusel, suletud. Osaliselt oli ka Assamalla juulis puhkuse tõttu suletud.

3.1.1 Raamatute komplekteerimine (trükis + e-raamat)

Raamatute juurdetuleku võrdlus 2018–2019

Kogu/osakogu	Juurdetulek 2019 (ost + annetus)	Juurdetulek 2018 (ost + annetus)
Jäneda	413 (337 + 76)	342 (277 + 65)
Lehtse	444 (385 + 59)	339 (295 + 44)
Saksi	192 (162 + 30)	150 (98 + 52)
Tapa LO	556 (556 + 0)	619 (590 + 29)
Tapa TO	1 475 (1 388 + 87)	1 308 (1 153 + 155)
Assamalla	292 (232 + 60)	150 (142 + 8)
Tamsalu	943 (769 + 174)	636 (577 + 59)
Vajangu	304 (243 + 61)	136 (132 + 4)
Vald kokku	4 619 (4 072 + 547)	3 680 (3 264 + 416)

„Rahvaraamatukogude kvaliteedihindamise mudel“ Tapa Vallaraamatukogus koos harukogudega: 3.2 Raamatukogu hangitud väljaanded katavad elanikkonna vajadused. Mõõdikud EESKUJULIK = raamatukogu hangib keskmiselt 400 raamatut 1000 elaniku kohta, HEA = 300 raamatut, Rahuldav 200 raamatut.

Tapa vallas kõikide raamatukogude koond on HEA = 366 raamatut 1000 elaniku kohta. EESKUJULIKU raamatutega varustamise saavutasime Jänedal, Lehtses, Assamallas ja Vajangul, HEA Tapal ja Saksis, RAHULDAVA Tamsalu (heast puudu 71 raamatut). Raamatute juurdetulekule seab piirid ilukirjanduse raamatute kallinemine. Tamsalu piirkonna eraldised teavikutele olid alarahastatud enne valdade ühinemist ja samal tasemel jätkub piirkonna rahastamine kuni kohaliku omavalitsuse eraldised teavikutele ei suurene.

3.1.2 Perioodika komplekteerimine

Tapa Vallaraamatukogu koos harukogudega

Ajakirjad: kokku 193 aastakäiku, sellest ostud 170 ja annetatud 23,

sh Tapa VRK (Kooli 6) 65 aastakäiku, sellest ostud 56 ja annetatud 9.

Ajalehed: kokku 66 aastakäiku, sellest ostud 58 ja annetatud 8,

sh Tapa VRK (Kooli 6) 20 aastakäiku, sellest ostud 17 ja annetatud 3.

3.1.3 Auviste komplekteerimine

Auviseid ostetud 3, annetusena 2.

3.2 inventuurid, mahakandmised

TVRK

Oli suur kogude korrastamise aasta. Seoses Tamsalu poole raamatukogude ühinemisega tekkis vajadus kogude ühtlustamisele ja liigsete eksemplaride mahakandmisele. Aasta alguses said kogud optimaalse mahakandmisnumbri, mida aasta jooksul täpsustasime. Vajalik oli see „Rahvaraamatukogude kvaliteedihindamise mudeli“ alusel mingitessegi raamidesse mahutamiseks. Inventuure ei tehtud, küll aga mahakandmisi. Kandsime maha sisuliselt vananenud, määrdunud, räbaldunud raamatud, väikestes kogudes ka liigsed topelt eksemplarid,

peakogus ühtlustasime laste- ja teenindusosakonna teatmestut. Kogu vallas uuendasime koolilugemise kogu. Mahakandmisele läksid ka töö käigus avastatud rikutud ja määratud raamatud ning jooksvalt vähendasime vanemate teavikute eksemplaarsust.

Mahakantud raamatud 2018–2019 võrdlus

Kogu/osakogu	Maha kantud 2019	Maha kantud 2018
Jäneda	1 589	1 501
Lehtse	1 566	2 054
Saksi	1 100	2 108
Tapa LO + TO	4 857	4 422
Assamalla	2 766	873
Tamsalu	3 867	727
Vajangu	1 605	362
Vald kokku	17 350	12 047

Tapa Vallaraamatukogu koos harukogudega juurdetulekud 2019

Kogu	Juurdetulekud 2019					
	Raamatud (a)		Raamatud + perioodika (arvestusüksus)		Kogud aasta lõpul	
	eks	% kogust	eks	% kogust	Raamat(a)	Aüksus (a + b)
Jäneda	413	4,58	424	4,67	9 013	9 066
Lehtse	444	4,54	456	4,63	9 769	9 846
Saksi	192	2,68	203	2,82	7 150	7 194
Tapa LO+TO	2 031	3,27	2 096	3,35	62 006	62 443
Assamalla	292	4,77	316	5,11	6 118	6 173
Tamsalu	943	4,81	990	5,02	19 580	19 696
Vajangu	304	4,29	327	4,58	7 081	7 132
Vald kokku	4 619	3,82	4 812	33,95	120 717	121 552

Tapa Vallaraamatukogu koos harukogudega mahakandmised 2019

Kogu	Mahakandmised 2019					
	Raamatud (a)		Raamatud + perioodika (arvestusüksus)		Kogud aasta lõpul	
	eks	% kogust	eks	% kogust	Raamat (a)	Aüksus (a + b)
Jäneda	1 589	17,6	1 607	17,72	9 013	9 066
Lehtse	1 566	16,03	1 619	16,44	9 769	9 846
Saksi	1 100	15,38	1 106	15,37	7 150	7 194
Tapa LO + TO	4 857	7,83	4 996	8	62 006	62 443
Assamalla	2 766	45,21	2 784	45,09	6 118	6 173
Tamsalu	3 867	19,74	3 912	19,86	19 580	19 696
Vajangu	1 605	22,66	1 638	22,96	7 081	7 132
Vald kokku	17 350	14,27	17 663	14,53	120 717	121 552

„Rahvaraamatukogude kvaliteedihindamise mudel“ Tapa Vallaraamatukogus koos harukogudega: 3.7. Raamatukogu tegeleb kogude regulaarse uuendamisega, st kogude pideva täiendamise ja regulaarse vanemate raamatute kogudest väljaarvamiseega. Mõõdikud: Eeskujulik 8%, Hea 6%, Rahuldav 4%.

Kogude uuenemise % 2019: Saksi 2,82% = mitterahuldav, Tapa 3,31% = mitterahuldav, Vajangu 4,57% = rahuldav, Lehtse 4,62% = rahuldav, Jäneda 4,67% = rahuldav, Tamsalu 5,02% = rahuldav, Assamalla 5,11% = rahuldav.

Tulemust annaks parandada kogude hüppelise juurdekasvuga – raha ostuteks ei piisa või teisalt suurema mahakandmisega, mida on väga raske realselt teostada.

4. Lugejateenindus ja raamatukoguteenused

TVRK – Raamatukogude peamine teenus on traditsiooniline: raamatute ja perioodika laenutamine ja kohapeal kasutamine, reserveerimine, laenutähtjast teavitamine, RVL teenus, interneti kasutamine, Wi-Fi. Lisaks abistamine erinevatel infootsingutel ja päringutele vastamised. Soovijatele tasuta teenusena printimise ja koopiategemise võimaldamine, skaneerimine. Koolituste (individuaal-, rühma-) pakkumine orienteerumaks infomaailmas (internetipõhised e-teenused, digikirjaoskus, raamatukogu andmebaaside kasutamise tutvustamine). Ja loomulikult läbi erinevate ürituste/näituste nii suurtele kui väikestele kultuurilise meelehea pakkumine.

Lisaks eespooltoodule saab *Tapa RK*-s tagastada raamatuid 24/7 (tagastuskast) ja osutame ka lamineerimisteenust.

Aga nagu aeg meile näitab, hakkame tasapisi kasutajapõhisest raamatukogust ikka rohkem teenustepõhiseks raamatukoguks muutuma. Veelgi suurenema peab vallasisene RVL. Kaardistada tuleb just paikkonnale vajalikud teenused ning neid siis ka rakendada. Oleme teel ...

4.1 Avaliku teabe kättesaadavaks tegemine

TVRK – Valla kõigis raamatukogudes on internetiarvutid olemas ja kasutuses, seega on tagatud avaliku teabe kättesaadavus.

Tapa RK-s on lugejate kasutuses neli internetiarvutit. Arvutite arv on piisav. Esialgu ei plaani nende arvu vähendada, sest siiski leidub arvestatav hulk inimesi, kes seda teenust vajavad ja tarbivad. 2019. a oli *Tapa RK*-s internetiarvuti kasutuskordi 2 567 (2018 / 1 964). Kasutamise suurenemine näitab, et e-teenuste osakaal igapäevaelus suureneb. Käiakse ID-kaardi põhiseid ja pangateenuseid kasutamas, töötukassaga suhtlemas, tuludeklaratsioone esitamas, tervisedeklaratsioone täitmas, sotsiaalmeedias suhtlemas, muusikat kuulamas (kõrvaklappidega), arvutimänge mängimas jne.

4.2 Raamatukogu kasutamine ja teenused. Üldistav ja muutusi näitav kokkuvõte. Analüüs.

TVRK – Tapa, Tamsalu, Jäneda, Lehtse, Saksi, Assamalla, Vajangu

Tapa RK – Kooli 6, Tapa

Tabel 4

Raamatukogu	Lugejad 2018	Lugejad 2019	Muutus (+/-)
TVRK	3310	3304	-6
Tapa RK	1955	1956	+1

Raamatukogu	Külastused 2018	Külastused 2019	Muutus (+/-)	Virtuaal- külast. 2018	Virtuaal- külast. 2019	Muutus (+/-)
TVRK	51 169	53 828	+2 659	34 661	55 836	+21 175
Tapa RK	29 049	29 707	+658	27 890	50 709	+22 819

Raamatukogu	Laenut-d 2018	Laenut-d 2019	Muutus (+/-)	Päringud 2018	Päringud 2019	Muutus (+/-)
TVRK	110 073	102 979	-7 094	522	472	-50
Tapa RK	60 096	56 148	-3 948	206	212	+6

Nii *TVRK*-s tervikuna kui ka *Tapa RK*-s on võrreldes eelmise aastaga suurenenud külastatavus, kasutajate arv on jäänud enam-vähem samaks, aga langenud on laenutuste arv (vt tabelit 5). Laenutuste arvu vähenemise põhjuseid on erinevad:

- Langenud on elanike arv (vallas -153 ja Tapa RK teeninduspiirkonnas -310. Elanikud, kelle aadress on rahvastikuregistris vaid „KOV täpsusega“, said suuremalt jaolt teiste valla raamatukogude teeninduspiirkondade vahel ära jagatud, eelnevatel aastatel jäi suurem osa sellest numbrist Tapa RK külge.)

- Komplekteerimise arvud reedavad meile, et üks põhjus on ka vähene rahastatus, mis ei võimalda vajalikul hulgal teavikuid osta (vt p 3).

- Elu kolimine nutimaailma mõjutab meid väga tugevalt.

- Tublide lugejate lahkumine.

Raamatukogu kasutamine:

Raamatukogu kasutamine		Tapa RK	TRK	ARK	JRK	LRK	SRK	VRK	TVRK kokku
	Teenindatavate arv	5 851	2 800	450	470	650	441	450	11 112
a	Kasutajate arv	1 956	619	95	181	192	113	148	3 304
a1	sh laste arv(kuni 16a)	600	164	20	61	72	19	28	964
a2	sh laenajate arv	1 385	520	71	156	178	93	117	2 520
b	Külastuste arv	29 707	8 196	1 599	5 809	4 062	1 913	2 542	53 828
b1	sh laste arv	9 629	2 069	200	1 867	1 556	325	856	16 502
c	Virtuaalkülastuste arv	51 438	4 242	3	16	134	17	2	55 852
d	Kohallaenutuste arv	5 299	941	521	2 521	3 267	294	166	13 009
e	Kojulaenutuste arv	50 849	16 507	1 825	7 686	7 416	3 441	2 246	89 970
e1	sh lastele	9 890	1 192	197	1 279	1 196	179	193	14 126
e2	sh ilu- ja lastekirjandus	35 176	10 973	919	4 254	4 662	1 741	1 498	59 223
e3	sh ajalehed ja ajakirjad	3 684	2 936	730	1 764	1 501	1 082	454	12 151
e4	sh auvised	36	0	0	0	0	0	0	36
e5	sh võõrkeelne kirjandus	7 759	587	0	26	8	0	104	8 484
e5.1	sh venek. kirjandus	7 491	584	0	24	0	0	103	8 202
f	Infopäringute arv	212	49	0	80	27	99	5	472
	Näituste ja väljapanekute arv	87	49	13	22	18	10	7	206

Raamatukogu kasutamine		Tapa RK	TRK	ARK	JRK	LRK	SRK	VRK	TVRK kokku
	Ürituste arv	53	32	5	36	18	16	6	166
	Üritustel osalenute arv	2 619	546	89	1 519	326	398	48	5 545

TVRK 2019. aasta arvudes:

elanike arv TVRK teeninduspiirkonnas 11 112 / 2019 (-153) , 11 265 / 2018;
 hõlve – 29,7% (2019), 29,4% (2018);
 lugejatest 29,2% (2019) on lapsed, 29,4% (2018);

laenutusi elaniku kohta oli 9,3 (2019), 9,8 (2018);
 laenutusi lugeja kohta oli 31,2 (2019), 33,3 (2018);
 kojulaenutustest moodustas 65,8% (2019) ilu- ja lastekirjandus, 13,5% (2019) perioodika ja 20,0 (2019) teatmekirjandus;
 9,4 (/2019) laenutustest moodustavad võõrkeelse kirjanduse laenutused;

ringlus – 0,85 (2019), 0,82 (2018);

külastusi elaniku kohta 4,8 (2019), 4,5 (2018);
 külastusi lugeja kohta 16,3 (2019), 15,5 (2018).

Tapa RK (Kooli 6) 2019. aasta arvudes:

elanike arv Tapa RK teeninduspiirkonnas 5 851 / 2019 (-310), 6 161 / 2018;
 hõlve – 33,4 % (2019), 31,7% (2018);
 lugejatest 30,7% (2019) on lapsed, 33% (2018);

laenutusi elaniku kohta oli 9,6 (2019), 9,8 (2018);
 laenutusi lugeja kohta oli 28,7 (2019), 30,7 (2018);
 kojulaenutustest moodustas 69,2% (2019) ilu- ja lastekirjandus, 7,2% (2019) perioodika ja 23,6 (2019) teatmekirjandus;
 15,3 (2019) laenutustest moodustavad võõrkeelse kirjanduse laenutused;

ringlus – 0,82 (2019); 0,93 (2018);

külastusi elaniku kohta 5,1 (2019); 4,7 (2018);
 külastusi lugeja kohta 15,2 (2019); 14,9 (2018).

Raamatukogu kasutamise kohta leiab statistikat ka p 3.1 suurimad laenusgrupid, laenutused kuude kaupa, laenutuste tipud, p 4.4.1 laenutused lugejarühmade kaupa (1.–9. kl) ja p 3.1.1 raamatute komplekteerimine.

Tapa RK laenutuste statistika kuude kaupa on lk 13.

Infopäringud

Infopäringutele vastamine on igapäevatöö vaieldamatu osa. 2019. aastal oli registreeritud päringuid 212 (2018/206). Pärimisi on seinast sein. Tahetakse materjali Aspergeri sündroomi, arboristika, taastuenergia, saastegaaside kohta või siis näpunäiteid, kuidas koostada äriplaani või on tarvis silmaarstide kontaktandmeid Tallinnas.

4.3 RVL teenindus

Raamatukogudevahelised laenutused	
Kogude kaupa sisse	Laenutusi
Assamalla Raamatukogu	4
Jäneda Raamatukogu	33
Lehtse Raamatukogu	24
Saksi Raamatukogu	6
Tamsalu Raamatukogu	13
Vajangu Raamatukogu	0
Kokku	80
Kogude kaupa välja	Laenutusi
Assamalla Raamatukogu	15
Jäneda Raamatukogu	822
Lehtse Raamatukogu	992
Saksi Raamatukogu	337
Tamsalu Raamatukogu	677
Vajangu Raamatukogu	132
Kokku	2 976

RVL laenutused teistelt raamatukogudelt	
Kogude kaupa sisse	Laenutusi
1. Jalaväebrigaad Tapa raamatukogu	2
Eesti Maaülikooli Raamatukogu	1
Lääne-Virumaa Keskraamatukogu	5
Sisekaitseakadeemia raamatukogu	1
Tartu Oskar Lutsu nimeline Linnaraamatukogu	1
Kokku	10
Kogude kaupa välja	
Muuga raamatukogu	1
Kokku	1

Väljastpoolt valda on RVL tunduvalt tagasihoidlikum. Eks üheks põhjuseks ole ka see, et sel juhul toimub RVL lugeja kulul ja on maapiirkondades raskemini teostatav – puuduvad postkontoris/pakiautomaadid.

4.4 Laste- ja noorteteenindus

4.4.1 Laste-ja noortekirjanduse komplekteerimine

TVRK

2019. aastal võeti Tapa Vallaraamatukogus koos harukogudega arvele 1 271 lastele ja noortele mõeldud teavikut. See teeb 27,5% aasta teavikute juurdetulekust ja 1,05% kogudest (raamat).

Aasta aasta järel saab selgemaks, et lastekirjandust ei ole kunagi liiga palju. Mida kauem töötada, seda enam saab selgeks, et suur osa laenutustest lastele on raamatukoguhoidja

järjepidev töö lapsega, lapsevanemaga, vanavanemaga, lasteaiaõpetajaga, kooliõpetajaga, ringijuhendajaga jne, jne.

Laenutuste arv lastele lugejarühmade järgi näitab endiselt, et enim laenutavad algklassilapsed, kes on raamatukoguga seotud raamatukogutundide ja suvelugemise nimekirjade kaudu. Lasteaialastele käivad õpetajad ise raamatuid rühmadele valimas ja laenutamas (nädalateemad, uudiskirjandus). Tavaliselt jäetakse laenutades järgmise korra teema, vahest oodatakse kohapeal, et soovitu kokku otsitaks.

„Rahvaraamatukogude kvaliteedihindamise mudel“ Tapa Vallaraamatukogus koos harukogudega: 3.4. Erilist tähelepanu pööratakse laste- ja noortekirjanduse hankimisele.

Mõõdikud: iga 16-aastase ja noorema kasutaja kohta hangitakse aastas vähemalt: 1 raamat – EESKUJULIK, 0,8 – HEA, 0,6 – RAHULDAV.

	EESKUJULIK (1 raamat)	HEA (0,8 raamatut)	Kasutajad kuni 16 a
Assamalla	3,75		20
Jäneda	2,18		61
Lehtse	1,94		72
Saksi	1,5		19
Tamsalu	1,73		164
Tapa		0,88	600
Vajangu	2,96		28

Tapa vallaraamatukogu koos harukogudega laste- ja noortekirjanduse juurdetulek 2019

	KOV ost	Dotatsioon	Annetused	KOKKU
Jäneda	94	31	8	133
Lehtse	78	54	8	140
Saksi	7	21	0	28
Tapa	136	388	5	529
Assamalla	32	33	10	75
Tamsalu	45	205	33	283
Vajangu	32	43	8	83
Vald kokku	424	775	72	1 271

Uutest lasteraamatutes enim eksemplare osteti: Andrus Kivirähk „Tont ja Facebook“ – 8 eks, J. K. Rowling „Harry Potter ja tarkade kivi“ (illustreeritud väljaanne) – 7 eks. Teised teavikud järgnesid 6 ja vähema eksemplariga.

Tapa raamatukogu lastekogu 2019. a laenutuste TIPP 10

	Autor	Pealkiri	Laenutusi	Eksemplare	Laenutusi eks.-i kohta
1	Durrell, Gerald	Minu pere ja muud loomad	54	15	3,6
2	Kästner, Erich	Veel üks Lotte	49	13	3,76
3	Kross, Jaan	Mardileib	45	12	3,75
4	Egner, Thorbjorn	Sööbik ja Pisik	41	9	4,55
5	Saint-Exupery, Antoine de	Väike prints	41	26	1,57

	Autor	Pealkiri	Laenutusi	Eksemplare	Laenutusi eks.-i kohta
6	Vilde, Eduard	Mahtra sõda	40	14	2,85
7	Kass, Kristiina	Lõvi Leo	32	4	8
8	Pervik, Aino	Kunksmoor	32	15	2,13
9	Põldma, Janno	Džuudopoisid	32	10	3,2
10	Raud, Eno	Peep ja sõnad	32	15	2,13

Tapa valla raamatukogude 2019. a lastekogude laenutuste TIPP 10

	Autor	Pealkiri	Laenutusi
1	Saint-Exupery, Antoine de	Väike prints	86
2	Durrell, Gerald	Minu pere ja muud loomad	75
3	Kästner, Erich	Veel üks Lotte	64
4	Raud, Eno	Peep ja sõnad	63
5	Egner, Thorbjorn	Sööbik ja Pisik	62
6	Luts, Oskar	Kevade	60
7	Kivirähk, Andrus	Leiutajateküla Lotte	58
8	Kivirähk, Andrus	Kaka ja kevad	56
9	Pervik, Aino	Kunksmoor	56
10	Reinla, Astrid	Pätu	54

Selle aasta lastekirjanduse enimlaenutatud raamatud ühe erandiga („Lõvi Leo“) on kohustuslik koolilugemine. Üheks põhjuseks on aastate jooksul kogunenud suurem eksemplaride arv. Uute lasteraamatute eksemplaarsuse vähenemine – ühe eksemplariga teavikul ei ole mingit lootust tippu jõuda.

4.4.2 Laste-ja noorte raamatukogu kasutamine

Tabel 5

Raamatu- kogu	Lug-d 2018	Lug-d 2019	Muutus (+/-)	Külast-d 2018	Külast-d 2019	Muutus (+/-)	Laenut 2018	Laenut 2019	Muutus (+/-)
TVRK	993	964	-29	16 022	16 502	+480	15 530	14 126	-1 404
Tapa RK	646	600	-46	9 507	9 629	+122	10 616	9 890	-726

4.4.3 Laste-ja noorteteenindus, sh lugemisharjumuste kujundamine ja arendamine

Tapa RK

Tuleb tõde tunnistada, et lastel on tuhat võimalust oma aega huvitavalt ja sisukalt veeta (eriti paeluvad nutiseadmed, sport, muusika (-kool), kunst (kunstikool), kino, matkamine, lisaks piisavalt suur koormus koolis jpm) ja nii on üha raskem lapsi raamatukogusse meelitada. Sellele vaatamata oli meil väga tegus lastetöö aasta. Koolide suvelugemised ja „Loe lill õitsema“ võistlus meelitasid kohale päris palju lapsi. Raamatukogu külastasid aktiivselt nii eesti kui vene lapsed. Üldiselt on algklasside lapsed väga tublid lugejad ja külastavad raamatukogu tihedalt. Ka võtavad nad kohustusliku kirjanduse kõrvale veel omal valikul raamatuid. Üldteada tõde on, et kui külla kutsuda kirjanikke, siis just nende raamatud muutuvad populaarseks. Eriti veel siis, kui kirjanik on ka huvitav esineja, mida nad üldjuhul kõik siiski on.

Põhi- ja keskkooliealised lapsed hakkavad kohustusliku kirjandusega tegelema suhteliselt viimasel minutil. Seda on hästi näha, kui õhtu jooksul tullakse kordi sama raamatut küsima ja arutletakse sõbraga, kas homseks jõuab selle ikka läbi lugeda. Noored loevad vähem, aga on ka neid, kes külastavad raamatukogu regulaarselt ja küsivad raamatuid, mida nad ei ole varem lugenud. Noortele meeldivad pigem noorsooromaanid ja põnevikud.

Väga oluline on koostöö lasteaedade ja koolidega. Näiteks on mõnel lasteaiarühmal keerulisem raamatukogusse ise kohale tulla, sest vahel on rühmas eri vanuses lapsed ja väiksemad ei jõua sellist teekonda veel ette võtta. Nii käisime lugemispäeva raames Tapa Vikerkaare lasteaias külas ja viisime raamatuid ning lugemisrõõmu kohapeale. Tuleb olla loominguline ja leida erinevaid viise raamatutega laste juurde jõudmiseks.

4.4.4 Laste- ja noorteüritused *Tapa RK*

Aasta alguses oli selge, et tuleb üks tähtis ja töökas aasta: eesti keele aasta, laulupeo juubeliaasta, Tapa Gümnaasiumi 100. sünnipäev, arvult juba seitsmes etlusvõistlus „Ellen Niiduga Midrimaal“ ja otse loomulikult Edgar Valteri 90. sünnipäev. Aasta täis pidusid! Tapa Gümnaasium tähistas väarikat juubelit. Meenutamaks tehtut ja tegijaid panime näitusele "Õpin, mõtlen, mõistan" välja erinevaid trükiseid ja loometöid. Möödunud kooliaega meenutasid kooli teatmikud, raamatud, kalendrid, fotod, pastapliiatsid ja päevikud. Näitusel "Loovus ja looming – Tapa Gümnaasium 100" olid õpilastööd, mis valminud õpetaja Eve Allsoo kunstitundides. Tutvustasime lastele ka eesti keele aastat, kus igal kuul oli oma teema. Jaanuarikuus panime üles näituse, kus fotode järgi püüdsime ära tunda meie kirjanikke ja luuletajaid. Veebruaris eksponeerisime näitusel "Meie kaunis Eestimaa ja helisev eesti keel" harivaid ja südamlikke lugusid lasteraamatutes. Tutvustasime lastele ka erinevaid aabitsaid, teatmikke ja õpikuid.

Lastele meeldivad võistlused. Nii saigi neid ergutatud võistu raamatuid lugema.

„*Loe raamat purki*“ – veebruari keskel algas eesti keele aasta kirjanduse võistlus 1.–4. klassile. Tuli laenutada ja läbi lugeda huvitav raamat, kirjutada väikesele paberile raamatu pealkiri, autor ning lisaks enda nimi ja klass. Paber tuli panna õige klassi nimega purki. Maikuus tegime kokkuvõtteid, millised klassid olid eesti keele aasta kevade agaramad lugejad.

Kuna sügisel oli *Edgar Valteri 90. sünniaastapäev*, siis otsisime näitusejao raamatuid välja. Lapsed said ülesandeks suve jooksul läbi lugeda vähemalt üks Edgar Valteri raamat. See oli mõtteline kingitus autorile.

Arvult seitsmes etluskonkurss algklasside lastele „*Ellen Niiduga Midrimaal*“ toimus tänavu koolivaheaja muutuse tõttu aprillis. Nii saime ettevalmistusaega veidi juurde. Seekordne luulepidu oli krõlliteemaline, seepärast pidi õpetaja Elle Kivisoo koos oma klassi õpilastega laskma näppudel kiirelt käia, sest valmistada oli tarvis kümnete kaupa krõlle. Kuna igal aastal oktoobrikuus toimub festivali „Kino maale“ raames lastele filmitegemise töötuba, siis näitasime üritusel osalejatele laste tehtud filme. Need on tõesti lustakad. Ja nagu tavaliselt, esinesid lapsed lihtsalt suurepäraselt (kahju kohe hindajatest) ja etlusvõistlus läks igati korda.

Et lastel ikka lugemiseks huvi jätkuks, kutsusime ellu järgmise võistluse 2.–4. klassile, suvelugemise võistlus „*Loe lill õitsema*“. Lapsed osalesid agaralt, oli neid, kes käisid nädalas lausa paar korda lillele uut raamatut lisamas (iga loetud raamat andis lillele ühe kroonlehe juurde).

Tore on, et raamatukogu seintele leiavad tee põnevad kunstiprojektid. Sel aastal olid eksponeeritud Moskva kunstniku *Olga Ionaitise* näitus, Soome kunstniku *Minna Poluse* skulptuursed maalid, Hispaania kunstniku *Ignasi Bianchi* ja Itaalia kunstniku *Anna Forlati* näitus ning *Vendade Grimmide muinasjuttude* ainetel tehtud Eesti kunstnike tööd. Neid näitusi saab väga edukalt raamatutundidega siduda ja nii saavad lapsed väikese juhatuse kunstiilma. Ka gümnaasiumi kunstiõpetaja on õpilasi näitustele suunanud iseseisvat tööd tegema (analüüs, võrdlus, koloriit jne).

Maikus toimus terve rida kunstiteemalisi raamatukogutunde. Koos vaadati Minna Poluse töid. Uuriti Kertu Sillaste raamatuid, just illustratsioone. Toimus ka ühine pokude joonistamine. Kõik tundides käinud lapsed said joonistada oma nägemuse pokust.

Kohtumine *Kertu Sillastega* sobis kunstitundide vahele suurepäraselt. Mis saab paremat olla sellest, kui päris raamatu illustraator annab sulle päriselt nõu, kuidas paremini joonistada ja loeb natuke oma jutte ette ka. Sellised kohtumised on alati inspireerivad ja ergutavad lapsi lugema. Kohe kooliaasta alguses jõudis kätte *Edgar Valteri 90. sünniaastapäev*. Olime aasta algusest peale Poku-Taadist rääkinud ja lapsi tema raamatuid lugema ärgitanud. Nüüd tegime aga algklassidele ka teematunde, kus tutvustati lastele huvitavaid seiku Edgar Valterist ja uuriti Valteri-teemalist näitust. Loomulikult mängisime äraarvamismängu ja uurisime loodusfotosid. 1.a klassi pärandkultuuriring tegi raamatukogus ühe kokkusaamise. Õpiti uusi laulumänge, kuulati rahvajutte ja mõistatati mõistatusi, muuhulgas püüti ära arvata, milliste nimedega vanarahvas rebast kutsus.

Lasteaiad on samuti meie toredad partnerid. Tuldi raamatukogusse teematundi ja lihtsalt raamatuid vaatama. Oleme ka ise lasteaias ettelugemist käinud tegemas. Aeg-ajalt saab lasteaiarühmadele kokku panna raamatupakke, et laste lugemislaual oleks vaheldust ja põnevust.

Mardi- ja kadripäevale mõeldes sai teoks ka üks vahva *ühisüritus*, milles osalesid nii Tapa raamatukogu, Tapa gümnaasiumi raamatukogu, kui ka MTÜ Tapa Lastekaitse Ühing. Ürituse eesmärgiks oli tutvustada lastele mardi- ja kadrikombeid. Mart ja Kadri (väga uhkelt kostümeeritud) tutvustasid kombeid ja vanarahva uskumusi. Kadri oli lastele ka terve hulk mõistatusi ära arvamiseks varutud. Õige vastuse eest sai vastaja kommi. Oh, seda hasarti. Ka ühislaulud akordioni saatel tulid uhkesti välja.

Kuigi lumega oli kitsas, siis ega jõulud sellepärast tulemata jäänud. Detsembris toimusid algklasside lastele *jõulutunnid*. Iga tundi alustasime ringis olles üksteisel kätest kinni hoides, mõtlesime häid soove ja saatsime need käsi mööda ringlema.

Raamatukogu on eriline koht ja eriti toredaks teevad selle koha lugejad, nii suured kui ka väikesed. Suur aitäh Tapa Gümnaasium, Tapa Vene Põhikool ja lasteaiad Pisipõnn ning Vikerkaar! Teiega on tore koos toimetada ja tunda, et teeme midagi väga toredat ja vajalikku. Ja suur aitäh ka neile, kes ei käi enam lasteaias ega koolis, kuid tulevad ikka raamatukogusse!

Esimese poolaasta tegutses lastega Elle Kivisoo ja alates juulist on see tööloik Andrea Ränikivi päralt.

Elle lastetöö ülevaade (jaanuarist juunini)

JAANUAR

Näitus „Kalender on kindel ajaarvamissüsteem“.

Rahvapärases ajaarvestuses on kuufaase mitmesuguste tööde ja toimetuste orientiirina tänini oluliseks peetud (kuuloomine toob ilmamuutust, noorkuu aeg on kasvusoodne). Oleme harjunud, et Kuu nelja veerandit märgitakse ka trükikalendrites, niisamuti päikesetõusu ja loojamineku kellaaegu, et aasta algab 1. jaanuarist ning seda arvestatakse päikesekalendri järgi. Lisaks erinevate aegade kalendritele oli näitusel ka 2003. a Tapa gümnaasiumi laste joonistatud piltidega kalender.

Näitus „Täiuslik lumememm“.

Ühel talvehommikul ärgates avastas poiss, et akna taga oli kogu maailm kaetud värskelt sadanud lumega. See oli suurepärase sulalumi, niisugune, millest oli kõige parem meisterdada asju nagu näiteks lumememm. Milline näeb välja täiuslik lumememm? Kuidas joonistavad kunstnikud ja kuidas lapsed 4.a klassist seda toredat tegelast?

Näitused „TG 100“.

Tapa Gümnaasiumil lähenes väärikas juubel. Meenutamaks tehtut ja tegijaid oli näitusele välja pandud erinevaid trükiseid ja loometöid. Möödunud kooliaega meenutasid kooli teatmikud, raamatud, kalendrid, fotod, pastapliiatsid ja päevikud. Sai näha mõningaid köidetud loometöid algklasside õpilastelt. Kunstiilu pakkusid õp Eve Allsoo kunstitundides tehtud õpilaste tööd.

„Eesti keele aasta 2019“. Tunneme ära meie kirjanikud ja luuletajad fotodel. Haridus- ja Teadusministeerium kuulutas 2019. aasta eesti keele aastaks. Hea keelekasutusega saab igaüks anda panuse eesti keele säilimiseks ja arenguks. Eesti keele aasta tegevused ja sündmused toimusid terve aasta, igas kuus oli mõni keskne sündmus. Jaanuar oli kirjanduse kuu, veebruar keeletoimetamise ja selge keele kuu, märts emakeelekuu, aprill eesti keeleteaduse kuu, mai terminoloogia ja oskuskeele kuu, juuni keele staatuse ja maine kuu, juuli oli laulupeokuu, august rahvusaaslaste kuu, september keeleõppe ja tõlkijate kuu, oktoober lugemise ja mängukuu, november eestikeelse teaduse ja keeletehnoloogia kuu, detsember eestikeelse hariduse kuu. Näitusel oli näha meie kirjanikke ja ka neid tutvustavaid raamatuid.

VEEBRUAR

Näitus „Teadmised ja tarkused sõbrapäeva ajaloo“ 4.a klassi loometööna valminud reeglid heale sõbrale. Sai lugeda ka Tapa Gümnaasiumi praeguste ja endiste laste luuletusi sõpradest ja sõprusest. Head raamatulood aitavad sõprust väärtustada.

Veebruaris sai Tapa vallaraamatukogu lasteosakonnas vaadata Moskva kunstniku *Olga Ionaitise* isikunäitust. Olga Ionaitis alustas oma loometeed 1987. aastal. Tänapäevaks on ta illustreerinud üle 150 raamatu, teinud kaastööd ajakirjadele, osalenud paljudel näitustel ja korraldanud neid ise. Tema panusest annavad tunnistust terve hulk erinevaid auhindu. Kunstniku stiil on klassikaline, vahelduvad moevoolud pole suutnud seda oluliselt mõjutada. Selline stiil eeldab kunstnikult suurepäraselt joonistusoskust ja meisterlikku akvarellitehnika valdamist. Olga Ionaitise pildid on soojad, fantaasiarikkad, muinasjutulised. Illustreerinud on ta pea kõiki tuntud muinasjutte ja kirjandusteoseid alates vene klassikast ja lõpetades F. H. Burnetti „Salaia“ ja C. Dickensi „Oliver Twistiga“. Pildikeel on suunatud lastele, aga äratav kahtlemata heldimust ja nostalgiat ka täiskasvanutes.

Väljapanek „Toredad lood ja luuletused seast“. Milline on inimene, kes on sündinud Sea aastal? Miks me ütleme "laisk nagu siga". Lisaks 4.a klassi joonistused.

Väljapanek Eestimaast, kus sai näha meie Eestimaalaste ilu, ajalugu, kodu ja pere tutvustavaid kirjutisi. Harivad raamatud ja südamlikud lood lasteraamatutest. Infot rahvusliku kultuuri ja kirjanduse rajaja Friedrich Reinhold Kreutzwaldi kohta.

Veebruari keskel algas eesti keele aasta *kirjanduse võistlus 1.–4. klassile „Loe raamat purki“*. Tuli laenutada ja läbi lugeda huvitav raamat, kirjutada väikesele paberile raamatu pealkiri, autor ja lisaks enda nimi ja klass. Paber tuleb panna õige klassi nimega purki. Maikuus saime teada, millised klassid olid eesti keele aasta kevade agaramad lugejad. Üllatuseta ei jäänud ka lapsed, kes olid kõige rohkem raamatuid lugenud.

MÄRTS

Märtsis jätkus eesti keele aasta kirjanduse võistlus 1.–4. klassile.

Näitus emakeelepäeva tähistamiseks. Eesti keele aasta emakeelepäev on 14. märtsil. Keeleinspeksiooni peadirektor Ilmar Tomusk kirjutab lasteraamatuid huvitavas eesti keeles. Ta on paljude laste lemmikirjanik. Meie keelele annavad kauni kõla kõnekäänud. Näitusel sai tutvuda nii Tomuski loominguga kui ka huvitavate kõnekäändudega.

Eesti Ornitoloogiaühing valis öösorri 2019. a linnuks. Väljapanekul oli hulgaliselt huvitavat teksti selle öise eluviisiga linnu tutvustamiseks ja lisaks ka 4.a klassi joonistused kunstipärasest öösorrast. Tarkadest raamatutest ja internetimaailmast otsisid tarkusi ja kirjutasi neid välja 4. klassi õpilased.

APRILL

Näitusel raamatuid toimekatest ja rõõmsatest jänkudest. Lähenevate pühade kaunistused olid silmarõõmuks.

Toimus *riiklik etluskonkurss "Ellen Niiduga Midrimaal"*. Pärandkultuuri ja folkloori ringi lapsed valmistasi kingitusi igale osalejale.

Pärandkultuuri laste eeskava oli abiks ürituse läbiviimisel.

MAI

Läheneva koolivaheaja eel toimusid raamatukogutunnid TG 1.–4. klassidele.

Tundidesse jätkus toimetusi küllaga. Huvitavad ja omapärased on Soome kunstniku *Minna Poluse* skulptuursed maalid. Pilkupüüdvad tööd andsid fantaasiale tiivad. Kunstniku külalisraamatusse sai igaüks ka oma nime maalida. Lõppema hakkas 1. ja 2. klasside lugemisprojekt „Meie väike raamatukogu“. Rõõm oli kokkuvõtteid teha kevadisest lugemisvõistlusest „Loe raamat purki!“. Suure edumaaga oli võitjaks klassiks 2.b klass. Vähem kui kolme kuuga luges klass läbi 112 raamatut. Preemiaks oli terve klass kutsutud kunsti tarkuse tundi koos Kertu Sillastega. Kunstniku huvitavate raamatute ja kunstiideedega said aga tutvuda kõik raamatukogutundide lapsed. Koos maalissime pokurahva, sest 21. sept 2019 tähistasime Edgar Valteri 90. sünniaastapäeva ja iga laps pidi suvel läbi lugema vähemalt ühe selle toreda lastekirjaniku raamatu (raamatukogus talle pühendatud eraldi riiul). Tegime algust ka suvise lillelugemise võistlusega. Seekord käis see meeskonnatööna. Iga laps sai raamatukogu poolt suveks oma rõõmuks lugemise soovitusnimekirja.

Näitusel „Suured ja väikesed taimed meie ümber“ oli väljas tarkused kevadises looduses leiduvatest lilledest puudeni. Õied pakuvad silmailu. Olgu õite välimus milline tahes, kõigil neil on elutähtis ülesanne valmistada uute taimede tekkeks tarvilikke seemneid.

Toimus tore *kohtumine kunstnik Kertu Sillastega*. Koos illustraatori ja raamatukujundaja Kertu Sillastega sukeldusid Tapa gümnaasiumi lugemisvõistluse parimad maailmaailma. Kuidas tuleb kunsti tegemiseks hea mõte? Milline mõte paneb tegutsema? Nendele ja mitmetele teistelegi küsimustele aitas kunstnik vastuseid leida. Koostöös valmis tõeliselt uhke taies.

Pärandkultuuri lapsed valmistasid ette eeskava Kertu Sillastega kohtumisele.

JUUNI

Tapa Gümnaasiumi õpilased joonistasid pilte mõeldes lähenevale laulupeole. Õpilasi juhendas õp Eve Allsoo.

2019. aastal möödus esimesest laulupeost 150 aastat ning 85-aastane tantsupidu toimus 20. korda. Seetõttu oli kultuuriministeeriumi üleskutsel kuulutatud 2019. aasta laulu- ja tantsupeo liikumise teema-aastaks – *Laulupidu 150*. Eesti laulu- ja tantsu juubeliaasta.

XXVII laulu- ja XX tantsupidu „Minu arm“ toimus 4.–7. juuli 2019.

Klaaskappi sai näitus „Väikese inimese suured reisid“. Huvitavad raamatud ja mõtted reisideks Eestis ja ka maailmas. Juhiseid väikesele rännuhuvilisele jagasid Nööp, Anni, jänes Felix, jääkaru Polli, Lotte ja teisedki rännusellid.

Väike kokkuvõte Andrealt

AUGUST

Klaaskappi tekitasime näituse „Salapärase taevast maapõhjani“. Näituse eesmärgiks oli tutvustada lastele ja noortele Eestimaa salapärasemat külge – siduda erinevaid paiku müütide ja vanarahva juttudega. Lisaks huvitavatele ja värvikatele raamatutele illustreerisid näitust looduslikud materjalid nagu liiv, kivid ja teokarbid.

Peale suurt suvepuhkus pidid lapsed jälle lasteaia ja koolis käima hakkama. Väikseks meeldetuletuseks saidki kaks väljapanekut: „Tere, lasteaed!“ ja „Tere, kool!“ . Raamatud lasteaia käimisest ja sõprade leidmisest – abiks nii lapsele kui ka lapsevanemale ja lasteaiaõpetajale.

Koolide suvelugemised ja „*Loe lill õitsema*“ võistlus meelitasid kohale palju lapsi. Kokkuvõttes saavutasid esikoha kolmandad klassid 122 raamatuga, teised klassid said teise koha 96 raamatuga ning kolmanda koha neljandad klassid 48 raamatuga. Võistluse käigus külastasid aktiivselt raamatukogu nii eesti kui vene lapsed. Paljudel neist olid kaasas ka lapsevanemad, kellega koos sobivat lugemist otsiti. Oli lapsi, kes silmnähtavalt nautisid suvist lugemist, aga oli ka neid, kelle jaoks oli see kohustus, mida tuli lihtsalt täita. Väga hästi ilmnas see siis, kui laps palus raamatukoguhoidjal välja valida raamat, mis on kõige õhem.

SEPTEMBER

21. septembril 2019 tähistasime *Edgar Valteri 90. sünniaastapäeva* ja nii sidusime raamatunäitused ja teematunnid Edgar Valteri loominguga. Näitusel „Värvid ei valeta“ oli välja toodud suur hulk erinevate kirjanike raamatuid, mille illustraatoriks on Edgar Valter. Näitusel

„Poku-Taadi sünnipäev“ olid väljas raamatud, mis on kirjutatud ja illustreeritud Edgar Valteri enda poolt. Tapa Gümnaasiumi algklassidele toimus terve rida teematunde Edgar Valterist. Tundide alustuseks tuletasime lastega meelde olulised asjad, mida iga raamatukogu küllastaja peab teadma. Edasi rääkisime lastele huvitavaid seiku Edgar Valterist. Viisin läbi mängu, kus julgemad lapsed said valida paberkotikese ja pidid kinniste silmadega selle sisu kompima ning teistele lastele vihjeid andma, mis kotis olla võiks. Kõik asjad kotis olid pärit loodusest. Siis istusid lapsed ümber laua ja jagasin neile pilte, millel olid tarnamättad, huvitava kujuga puud jm. Lapsed pidid fantaasia tööle panema ja ütleva, mida nad piltidel näevad. Tunni lõpetuseks andsime „Lõe lill õitsema“ võitjaklassidele üle suvelugemise auhinna. Lastel oli võimalus ka endale meelepärane raamat koju laenutada.

Esimese klassi laste tund oli pisut erinev: rääkisime lastega teemal, kuidas raamatukogus käituda ja kuidas saab raamatuid koju laenata ja mida kõike veel raamatukogus teha saab. Samuti rääkisime Edgar Valterist ja tema loodud tegelastest. Lõpetuseks sai iga laps põrandale meisterdada okstest ja käbidest enda perekonnanime esitähe. Põnevust kui palju. Teematundide toimumise aeg on ikka varasemalt kokku lepitud, kuid tore on, kui lastel on ka muul ajal tahtmist raamatukogu küllastada. Nii tulid 1.b klassi lapsed matkapäeval möödaminnes vaatama, mis raamatukogus uudist. Ja uudistada on raamatukogus alati midagi! Pisipõnni lasteaed avas uued rühmad, kus on puudus mänguasjadest ja raamatutest. Mae koostas mahakantud lasteraamatutest kolm „abipakki“, mis veidigi seda olukorda leevendavad.

OKTOOBER

Paljudes maailma riikides tähistatakse 31. oktoobril *halloween*'i. Eestis hakkas see levima 1980. aastatel. Nii saigi klaaskappi üles pandud näitus „Üks hea ehmatuse“. Näitusel olid raamatud kummitustest, vampiiridest ja muudest õudustegelastest. Meeleolu loomiseks olid raamatute vahel ämblikud, ussikesed, skorpion, nahkhiir, kummitus ja vampiir. Häid nippe igavuse peletamiseks andis näitus „Tegus oktoober“. Välja olid pandud raamatud, kust igaüks leiab enda jaoks midagi põnevat, et sisustada pimedat ja vihmast aega. Esindatud olid raamatud voolimisest, origamist, joonistamisest ja maalimisest soengutest, maniküürist, puutööst, kokandusest.

Eesti Lastekirjanduse Keskuse vahendusel saime eksponeerimiseks *Itaalia kunstniku Anna Forlati* illustratsioonid, kus kujutatud eelkõige loodust – loomi, taimi, puud, metsi, aedu ja teisi looduslikke elemente. Kuna Anna Forlatit paelub loomade ja lindude kujutamine ning ta teeb seda talle omases fantaasiaküllases stiilis, siis sellest saime tõuke oma näituse, „Lustlikud loomad“, koostamiseks. Näitusele kogunes terve rida eesti kunstnike poolt illustreeritud loomapiltidega raamatuid.

Edgar Valteri teematunnid jätkusid ka oktoobrikuus, sest huvilisi jagus. Poku-Taat on meie lastekirjanduses nii oluline ja märgiline kuju, kelle raamatud aitavad tänapäeva linnalastel neist kaugele jäänud loodusega taas kontakti leida ja sõbraks saada. Võtsime meiegi tundidesse kaasa erinevaid looduslikke elemente (sammal, puude lehed jms), mida lapsed said käes hoida ja katsuda. Oli näha, et looduslähedus ja lihtsus mõjub lastele hästi, paneb tööle nende fantaasia ja aitab leida rõõmu. Tapa Gümnaasiumi 5.a klass küllastas Anna Forlati illustratsioonide näitust. Lisaks kunstniku loomingut tutvustamisele viisin läbi mängu, kus lapsed said paberi ja pliiaatsi ning pidid hoolikalt maale vaatama ja kirja panema kõik loomad, keda nad seal leiavad.

Tapa Gümnaasiumi 1.a klassi pärandkultuuri ringi lapsed koos õpetaja Elle Kivisooga tulid raamatukogutundi. Õpetaja poolt olid ringmängud, raamatukogu poolt juttude lugemine ja mängud. Mängisime rahvalikke mänge, kus sai nii laulda kui tantsida. Lapsed koos õpetajaga kinkisid raamatukogule enda meisterdatud plakatid, kus peal värvikirevad mandala-rebased.

Lasteaia Pisipõnn Sipsikud käisid teematunnis, kus rääkisime Eesti metsloomadest. Põhiteemaks olid meil rebased, aga jutuks tulid ka muud Eesti metsades elavad loomad. Lugesime luuletusi ja loo rebasest ning lapsed värvisid rebasepilte. Kohtumise lõpetas mäng „Pane kokku loomapilt ja vanarahva antud nimi“.

Iga aasta 20. oktoobril tähistatakse *ettelugemispäeva*. Taas tegime koostööd Tapa Gümnaasiumi 4.a klassi õpetaja ja õpilastega. Eesmärgiks oli minna lasteaialastele külla ja neid muinasjuttudega rõõmustada. Osales 4 noormeest, kes said valida endale lugemiseks sobivad muinasjutud. Tegime raamatukogus ka lugemisproove, et tutvuda tekstiga ja õppida esinemist. Andsin noormeestele ka õpetusi, kuidas väikseid lapsi paremini ennast kuulama panna, kui nad peaksid tüdinema. Et asi veel huvitavam oleks, hankisime esinejatele kostüümid. Kostümeeritud jutuvestjad pakkusid mudilastele küllaga põnevust ja lusti, sest lõpetuseks tuli ühine ringmäng „Kes aias ...“, kus löid kaasa kõik, nii esinejad kui ka kuulajad.

NOVEMBER

Klaaskapis eksponeerisime näitust „Maiustame raamatutega“. Kommid ja raamatud – mõlemad on omamoodi magusad. Miks pandi lutsukomm pulga otsa? Kes või mis on salapärane Spunk Pipi raamatust? Näitusel olid vastused kõigile küsimustele. Raamatute kõrval ilutsesid erinevad maiused: pulgakommid, karamell-, šokolaadi-, rosina- ja kummikommid.

Pimedas novembrikuus tähistatakse Põhjamaade kirjanduse nädalat. Selle puhul oli muinasjututoas tutvumiseks raamatunäitus „Lend üle Põhjamaade“, kus võis leida raamatuid rootsi, soome, norra ja taani autoritelt. Tuntud tegelaste Pipi Pikksuka ja muumide kõrval olid esindatud ka teised vahvad raamatukangelased. Geograafiliste teadmiste arendamiseks olid riiulitel Põhjamaade riikide lipud ja lipuraamat.

Novembris on kaks tähtsat vanarahva tähtpäeva: mardipäev ja kadripäev, seepärast panime välja näituse „Kel küüned külmetavad, paneb kindad kätte“. Nii said lapsed teada, kust antud pühad pärit ja mil moel neid ka tähistati. Näituse ilmestamiseks olid väljas mardimask ja mardivits. *Mardi- ja kadripäevale* mõeldes sai teoks ka üks vahva *ühisüritus*, milles osalesid nii Tapa raamatukogu, Tapa gümnaasiumi raamatukogu, kui ka MTÜ Tapa Lastekaitse Ühing. Ürituse eesmärgiks oli tutvustada lastele mardi- ja kadrikombeid ja näidata, et see ei olnud pelgalt maiustuste küsimise üritus. Mart ja Kadri olid kenasti kostümeeritud ning nemad siis kordamööda tutvustasid kombeid ja vanarahva uskumusi. Tehti ühislaule, mõistatati mõistatusi ning anti juhatusi, kuidas tänapäeva „sandid“ peaksid käituma (lugema luuletusi, laulma, pererahvalt mõistatusi küsima jne). Ühislaulud Ave akordionimängu saatel tulid igati hästi välja. Ettevõtmine oli nii menukas, et lapsed ei mahtunud korraka raamatukogusse ära. Tegime kaks gruppi, et ikka kõik soovijad õpetust saaksid.

Novembrikuus oli raamatukogus üleval Hispaania kunstniku Ignasi Blanchi isikunäitus. Hispaania ja katalaani koorekihti kuuluva kunstniku Ignasi Blanchi on võrratult produktiivne kunstnik – lisaks raamatute illustreerimisele, kujundab ta plakateid, kaunistab oma töödega seinu haiglate lasteosakondades, koostab ja koordineerib näitusi, annab loenguid ja viib läbi illustratsioonilaseid õpitube koolides, raamatukogudes ja messidel.

Juba hakkas talveootus tunda andma. Sättisime aknalaudadele lugejaid ootama „Lumised lood“, ehk siis talvejutud ja jõululood kõige väiksematele. Otsisime välja ka jõulunäidendite raamatud, sest neid läks kohe-kohe vaja.

Mõeldes kohe algavale jõulukuule, sai teoks näitus „Meie jõulud“. Jõuluaeg on lapsepõlve lahutamatu osa: adventikalendris järje pidamine, päkapikkude otsimine, kuuse tuppa toomine ja ehtimine ning loomulikult jõuluõhtu – koos jõuluvana, kingituste ja maitsva toiduga. Näitusel olid väljas raamatud, mis andsid ülevaate sellest, mis oli meie esivanemate jaoks jõulude ajal oluline. Lisaks said lapsed vastuse küsimusele, kui pikk on üks keskmine päkapikk.

„Jõulutaat on meie poole teel“. Näitus oli suureks abiks neile, kel oli soov end varakult jõuluvana tulekuks valmis panna. Väljas olid luule- ja lauluraamatud ning jõlumeisterdamise käsiraamatud ning talviste roogade kokaraamatud. Jõuluootus on ilus ja tegus aeg, siis jõuab veel mõne uue salmi ära õppida ja jõulukaunistusi teha. Igasugustel jõuluteemalistel raamatutel oli väga hea minek. Mõne temaatilise raamatupaki tegime ka lasteaiale, sest kiirel ajal polnud neil aega ise raamatuid valima tulla.

Raamatukogutöötajatele korraldasime kuuse voltimise õpitoa, mille tulemuseks oli kena kuusik meie puhketoa laual.

DETSEMBER

Detsembrikuus toimusid algklassi õpilastele traditsioonilised *jõulutunnid*. Jõulud pugesis ka meie järgmisse raamatnäitusesse „Leia oma jõuluime“. Jõulud on eriline aeg. Tihti räägitakse, et just sellel ajal juhtub palju imesid. Need imed võivad peituda ka väga lihtsates ajades – sahtlipõhjast tuleb välja aastaid tagasi saadud jõulukaart soojade tervitustega või kui pihku satub kuuseehe, mida väikse lapsena kikärvul kuuse otsa üritasid riputada. Just mälestused teevadki jõuluaja imeliseks! Näitusel olid väljas raamatud, millest igaüks võib leida oma jõuluime.

Detsembrikuus ilmestasisid lasteosakonna seinu *Vendade Grimmide muinasjuttude illustratsioonid* eesti kunstnikelt. Kunstiekspert Viive Noor on öelnud näituse kohta: „Näitus on väga mitmepalgeline alates kunstnikest, kellest noorimad alles alustavad oma loometeed ja vanemad on jõudnud oma elatud aastatega jätta märgatava jälje meie kunstilukku. On töid, mille adressaadiks on lapsed, ning töid, mille adressaadiks on suured inimesed. Aga nagu muinasjuttude puhul ikka – igaüks leiab oma.“

Näitusel oli esindatud 20 kunstnikku: Sveta Aleksejeva, Anu Kalm, Kristi Kangilaski, Kadi Kurema, Anne Linnamägi, Regina Lukk-Toompere, Ülle Meister, Tiia Mets, Jüri Mildeberg, Piret Mildeberg, Gerda Märten, Viive Noor, Juss Piho, Anne Pikkov, Ulla Saar, Kertu Sillaste, Catherine Zarip, Tiina Mariam Reinsalu, Maarja Vannas-Raid ja Urmas Viik. Näituse pildid andsid detsembrikuistele jõulutundidele mõnusa muinasjutulise tausta. Jõulutunde alustasime ringis olles üksteisel kätest kinni hoides, mõtlesime häid soove ja saatsime need käest kätte ringlema. Lugesin lastele ette enda kirjutatud muinasjutu, lapsed pidid arvama, milliseid muinasjutte ja tegelasi ma seal kasutasin. Mängisime ubadega jõulubingot. Vaatasime Grimmide muinasjutu ainetel tehtud illustratsioone ja lapsed arvasid, milliste lugudega on tegemist. Lapsed said uurida ja laenutada jõuluraamatuid. Teise, kolmanda ja neljanda klassi lastega tegime lisaks arvamismängu. Sedelite peal oli erinevates keeltes kirjutatud "häid jõule", lapsed pidid ära arvama, mis keelega on tegu. Jõulutunnid olid meeleolukad ja pakkusid lastele rõõmu ja elevust. Lastele meeldib, kui anda ka neile sõna ja teha tund mänguliseks. Väiksed

detailid võivad pakkuda neile suurt avastamisrõõmu, näiteks mängus kasutasin kuivatatud ube, aga enne mängu algust pidid lapsed arvama, mis saadusega tegemist on.

On näha, et laste jaoks on väga oluline, kui neile räägitakse vana aja tähtpäevadest, kommetest ja tavadest. See on nende jaoks midagi uut, pakub põnevust ning avastamisrõõmu. Alklasside lapsed on väga avatud meelega ja valmis vastu võtma ka seda, mis jäänud unustusehõlma. Külla tuli Tapa Vene Põhikooli 5.b klass. Vene emakeelega lastel oli vaja teha eesti keeles uurimustöö koerte kohta. Tutvumisringil raamatukogus rääkisin, kust eri teemadel raamatuid leida võib. Sain õpetajalt ka uurimustöö kondikava, et vajadusel lapsi õige materjali leidmisel aidata.

4.5 Erivajadustega sihtrühmade teenused – Tapa RK

Oleme välja pakkunud koduteeninduse võimaluse, avaldanud sellekohase artikli ka kohalikus ajalehes. Laekus üks sooviavaldus, kus meie teenust vajati paari kuu jooksul (operatsioonijärgne taastumine).

Küll aga koostame jooksvalt raamatupakke kindlatele klientidele (liikumispuudega), kellel on oma transpordivõimalus. Selliseid püsikliente on jooksvalt 3–4.

Tabel 6

	Kordade arv	Teenuste arv	Kasutajate arv
Koduteenindus	5	5	1

4.6 Raamatukogu kui kohaliku pärandit jäädvustav, elukestvat õpet toetav ja vabaaja võimalusi pakkuv kultuurikeskkond – Tapa RK

Haldusreform ja sellest tulenevad suurenenud (ühendatud) vallad toovad muutusi ka raamatukogude töösse. Suures plaanis jääb kõik justkui samaks, raamatukogu on endiselt koht, kus saab ajakirju-ajalehti sirvida, raamatuid koju laenata, käia kohtumas huvitavate inimestega, saada juhatus ja abi igapäevaste olmeküsimuste lahendamiseks jne. Kuid raamatukogu haare peab olema laiem, ta peab olema paindlikum ja suutlikum, kogukonnale usaldusväärne tugipunkt. Klient peab saama igal juhul tasemel teenust. Selles allahindlust ei ole.

Oli eesti keele aasta, oli laulupeo juubeliaasta. *Emakeele auks korraldasime näituse „Kas siis selle maa keel ...“ ja kutsusime külla kirjanikke. Kirjanikud Andra Teede ja Veronika Kivisilla on mõlemad väga sõnaosavad ja keeletundlikud. Eesti keel lihtsalt ongi ilus!* Laulupeosuvi sai seekord üle terve raamatukogumaja rahvariidetriibuline (Tapa Gümnaasiumi laste joonistatud pildid). Teenindusosakonna näitus „Minu laulupidu“ sisaldas nii fotosid kui ka isiklike mälestusi laulupidudelt. Meenutajad olid eri põlvkondadest, nii sai ülevaade päris tore. Eriliseks osaks oli näitusel lasteaia Pisipõnn Päikesekiire rühma laste joonistatud pildid ja sinna juurde ka nende mõtted laulupeost. Siirad ja ausad.

Jätkuvalt toetame sündmusi ja osaleme neis, mis on olulised meie kultuuri- ja hariduselus, kogukonna elus üldse. Tänavu oli väga tähtsaks verstapostiks *Tapa Gümnaasiumi suur juubel (100)*. Selleks puhuks laenasime oma kunstikogust koolile eksponeerimiseks Tapa gümnaasiumi vilistlase Evi Tihemetsa näituse. Korraldasime raamatukogus temaatilisi näitusi ning ka raamatukogutundides räägiti lastega koolist ja tema 100. sünnipäevast. Kirsiks tordil oli samuti Tapa kooli vilistlase *Viire Valdma isikunäitus „Kummardus“*. Aastate jooksul enda lõbuks tehtud töid (õli, akvarell, pliiatsijoonistus) oli kogunenud parajalt ühe näituse jagu. Ning veel üks vilistlasest hobikunstniku näitus leidis raamatukogus eksponeerimist. *Alar Terase*

"Ametniku hobi", mis sisaldas viit koopiat klassikute portreemaalidest. Aasta lõpu poole kohtusime Ain Kütiga (samuti Tapa kooli vilistlase), kes oli üllitanud just krimiromaani „Risti soldati mõistatus“.

Ilmar Talve 100. sünniaastapäeva tähistasime väikese konverentsiga, kus vaatasime dokfilmi Ilmar Talvest ning peaesinejateks olid Timo J. Virtanen Turu ülikoolist ja Janika Kronberg. Mõlemad olid Ilmar Talve väga lähedased sõbrad. Ka Ilmar Talve on Tapa Gümnaasiumi vilistlane.

Oli järjekordne *midriaasta*, ehk siis seitsmendat korda toimus luulekonkurss algklasside lastele "*Ellen Niiduga Midrimaal*". Võistluse ilmestamiseks valime alati Ellen Niidu loomingust mõne tegelase või teema. Seekord oli asjameheks Kröll. Õpetaja Elle Kivisoo koos õpilastega valmistas kümnete kaupa krõlle, nii et jätkus iga esineja kingikotti. Žürii esimeheks oli Triin Soone (ELK).

2019. aastal ilmus uus raamat Tapa vallast, seekord siis juba suurenenud valla kohta „Tapa vald muiste ja nüüd“, mille pidulik esitlus toimus raamatukogus.

Mae Mitt osales valla hariduse arengukava väljatöötamise grupi töös, Ere Käärmaa võttis osa valimisjaoskonna tööst (riigikogu valimised). Mõlemad on osalenud Tapa Gümnaasiumis toimunud etlusvõistluste žürii töös.

Silmnähtavalt on sel aastal olnud rõhuasetus meie töös kohaliku kultuuripärandi väärtustamisel ja jäädvustamisel.

Elukestev õpe on pidev protsess, mida toetame kuis oskame. Haakume TÕN-i teavitussüstitustega, mille raames korraldasime IT-alase koolituse „Pilves selginemistega (loe: selgitustega)“. Osalesime ka üleriigilisel IT-vaatlikuse päeval, mis julgustas inimesi oma IT küsimustega raamatukogusse pöörduma.

4.6.1 kohalikul tasandil

- *Tapa Gümnaasium*
- *Tapa Vene Põhikool*
- *Lasteaiad Pisipõnn ja Vikerkaar*
- *Tapa Muusika- ja Kunstikool* (õpilaste kunstinäitused)
- *MTÜ Tapa Lastekaitse Ühing*
- *Tapa Muuseum*
Saame näituste tarbeks materjali, samas pakume oma fondidest täiendust muuseumi ekspositsioonidele.
- *Tapa Vallavalitsus*
Esindussüstitustel on vallavanema tugi alati olemas, lisaks näituste, raamatute jne transport valla poolt.
- *Alar Teras*
Tapalt pärit hobikunstnik, kes igapäevaselt töötab Majandus- ja Kommunikatsiooni-ministeeriumis nõunikuna, eksponeeris viit koopiat klassikute portreemaalidest.
- *Lääne-Virumaa Keskraamatukogu*
Erialased koolitused, ekskursioonid ning metoodiline abi ja juba aastaid on väga oluliseks abiandjaks Reet Tomband, kelle soome keele oskusi meil aeg-ajalt tarvis läheb.

Koolid on loomulikult meie suurimad koostööpartnerid, samuti lasteaiad. Rõõmustab, et taoline koostöö tundub vajalik ja kasulik mõlemale poolele. Tõeliselt tore ja meeleolukas oli Tapa Vallaraamatukogu, Tapa Gümnaasiumi raamatukogu ja MTÜ Tapa Lastekaitse Ühingu ühisüritus mardi- ja kadrikombestiku tutvustamiseks. Samuti on alati huvi tekitanud meie muusika- ja kunstikooli laste näitused.

Toetame ettevõtmisi nii maakondlikul kui ka vallatasandil. Lääne-Virumaa aasta teo sedelite täitmine, kogumine, Tapa valla kaasava eelarve kasutamist puudutavat hääletust sai teha raamatukogus (elektrooniliselt). Samuti osalesime mais-juunis Lääne-Virumaa Omavalitsuste Liidu eestvedamisel korraldatud seiklusorienteerumise toetamisel (jagasime materjale, kogusime vastuste lehti).

Et valla raamatukogud omavahel koostööd teevad, see on selge. Sügisel tegime ka ühe ringsõidu, kus külastasime kõiki raamatukogusid, et saaksime aimu, kus keegi töötab.

4.6.2 riiklikul tasandil

- *ELK* – Triin Soone (ELK-i direktor) juhendas etlusvõistluse “Ellen Niiduga Midrimaal” žürii tööd, Viive Noor (ELK-i kunstiekspert) vahendab kunstinäitusi. 2019. aastal esitleti Moskva kunstniku Olga Ionaitise, Itaalia kunstniku Anna Forlati illustratsioone, Hispaania kunstniku Ignasi Blanchi isikunäitust, vendade Grimmide muinasjuttude illustratsioonid eesti kunstnikelt,
- *Piret Päär* – Pireti koostatud jutuvestmise jätkusuutlikkust propageeriv näitus „Et rada ei rohtuks“,
- *Viire Valdma* – Tapa raamatukogus toimus harrastuskunstniku esimene isikunäitus,
- *Anne Rudanovski* Paberimuuseumist – näitus „Seal, kus me kohtusime“,
- *Murtud Rukkilille Ühing* – raamatukogus toimus küüditamise aastapäeva puhul dokumentaalfilmi "Monument vanaemale" linastus.
- *Viive Noor* on aastaid olnud meil väga hea koostööpartner, tänu millele on Tapa rahval olnud võimalus näha väga heal tasemel kunstinäitusi. Teiste koostööpartneritega on meid kokku viinud meiepoolne tõsine soov või on tulnud ise koostööd pakkuma.

Riigikogu valimised tõid meie majja külaskäigule Taavi Rõivase, Indrek Saare. Yana Toom külastas meid eurovalimiste tuules.

4.6.3 rahvusvahelisel tasandil

- *Akaa kunstiühendus Soomest*,
- *Akaa raamatukogu*,
- *Turu Ülikool (Soome)*.

Akaa kunstiühenduse toel sai teoks Minna Poluse näitus „Tunne“ Tapa raamatukogus. Külaskäisid nii Akaa kunstiühenduse inimesed, kui ka Akaa raamatukogu juhataja Timo Tamminen. Akaasse rändas eksponeerimiseks fotonäitus "Meie koduvald". Turu ülikooli professor Timo Virtanen oli külalisesinejaks Ilmar Talve 100. sünniaastapäeva üritusel.

Üritused:

- „*Ilmar Talve 100*“
Vaatasime filmi Ilmar Talvest, toimus linnaekskursioon. Ettekannetega esinesid Timo J. Virtanen Turu Ülikoolist ja Janika Kronberg / ajakirja “Looming” peatoimetaja.

- Külas oli luuletaja ja stsenaarist *Andra Teede*.
- *Minna Poluse* (Akaa, Soome) näituse "*Tunne*" avamine.
- *Dokumentaalfilmi "Monument vanaemale" linastus* (Murtud Rukkilille Ühingu eestvõttel toimus Tapal mälestusüritus).
- Raamatuesitlus "*Tapa vald muiste ja nüüd*",
- Kohtumine *Ain Kütiga*,
- Kohtumine luuletaja *Veronika Kivisillaga*

Valik raamatunäitusi:

- „*Linn, kus me elasime. Jalutuskäik koos Ilmar Talvega tema kodulinnas*“
Ilmar Talve 100. sünniaastapäevale pühendatud ülevaatenäitus.
- „*Kevade kutse*“
Kevade kasvamist pidi tõuseb taevaskõrgemale, päike on eredam ja looduses ilmub üha uusi värve. Veed lähevad liikvele, välja ilmuvad pungad, siis lehed ja õied. Õhk muutub kargest kergeks. Just seepärast on kevadet sageli peetud luuletajaile eriti inspiratsioonirohkeks aastaajaks.
- „*Jaan Tätte – mere ääres mõtiskleja*“
- „*Lennart Meri – Suur Eestlane*“
- „*Kas siis selle maa keel ...*“
Emakeelepäeva hakati tähistama 14. märtsil – esimese eesti luuletaja Kristjan Jaak Petersoni sünniaastapäeval. Näitusel oli väljapanek eesti keele kujunemist kajastavatest raamatutest.
- „*Johann Voldemar Jannsen – luuletaja, kirjanik ja eesti rahva ärataja*“
Johann Voldemar Jannseni sünnist möödus 200 aastat.
- „*Sajandi saarlane – Ivo Linna 70*“
- „*Minu laulupidu*“
150 aastat kestnud laulupeotraditsioon ei näita hääbumise märke. Näitusel oli fotosid, laulupeoliste mõtteid ja meenutusi. Eriti toredad olid lasteaias "Pisipõnn" Päikesekiire" rühma laste joonistused ja mõtted laulupeost.
- „*Avastame Eestimaa saari*“
Eesti saarte statistika on uhke: meresaari on meil tervelt 2222, millele lisandub 133 saart siseveekogudes.
- „*Teadlane ja kirjanik Uku Masing 110*“
- „*Ene Mihkelson – kirjanik mitme näoga*“
- „*Veel pole hilja õppida! Säästlik ja loodussõbralik kodu*“
Üha enam räägitakse ühiskonnas kliimamuutustest, seepärast on aeg õppida elama säästlikult ja tegutsema loodussõbralikult. Alustame oma majapidamisest!
- „*Loeme mängides*“
Kui loed, saad targemaks. Kui aga loed mängides, siis on pealekauba lõbus ka.
- „*Nõiad, sensitiivid, selgeltnägijad ...*“
Nende kutsumuseks on oma sünnipäraste võimete kaudu aidata teist inimest. Kes nad on ja kuidas nad tegutsevad? Saagem nendega lähemalt tuttavaks!
- „*Uhke põhjamaine*“
Põhjamaade kirjandusnädalale pühendatud näitusel oli rootsi, soome ja norra autorite loomingut.

Foto- ja kunstinäitused:

- „*Et rada ei rohtuks*“
2017. aasta suvel rändasid jutuvestja Piret Päär ja fotograaf Maarja Urb Eestimaal ringi ja kogusid mälestusi 20. sajandi jutuvestmise traditsiooni kohta. Näitusel oli väljas killuke kogutud materjalist.
- Fotonäitus "*Meie koduvald*"
Tapa vald Tiiu Heinsoo kaamerasilma läbi.
- *Moskva kunstniku Olga Ionaitise isikunäitus*
- *Tapa Muusika- ja Kunstikooli õpilastööde näitus*
- „*Ametniku hobi*“
Näitusel "Ametniku hobi" oli väljas viis koopiat klassikute portreemaalidest, millede autoriks on Tapalt pärit hobikunstnik Alar Teras, kes igapäevaselt töötab Majandus- ja Kommunikatsiooniministeriumis nõunikuna.
- „*Tunne*“
Kunstniku, visuaalse kunsti õpetaja ja kunstiajaloolase Minna Poluse – Akaa, Soome – näitusel „Tunne“ saab näha väga erinevates tehnikates teostatud töid: paber, kartong, niit, lõng, siid, nahk, fotod jne.
- „*Luiged Jäneda tiigil*“
Luikede tiigielu suursugusust ja draamatikat kajastavadki loodusfotograaf Aimar Säärtsa, Ain Palosoni, Helle Persitski ja Maie Ainzi fotod.
- *Anna Forlati illustratsioonid*
Valik Itaalia kunstniku Anna Forlati illustratsioone.
- *Hispaania kunstniku Ignasi Blanchi isikunäitus*
- *Vendade Grimmide muinasjuttude illustratsioonid eesti kunstnikelt*
- „*Seal, kus me kohtusime*“
Eksponeeritud fotod on üles võetud Anne Rudanovski pool aastat kestnud ümbermaailmareisi jooksul 13 riigis – Iisraelis, Egiptuses, Indias, Nepaalis, Indoneesias, Austraalias, Hiinas, Koreas, Jaapanis, Vietnamis, Kambodžas, Tais, Mehhikos.

Venekeelseid üritusi me ei korralda, neid toimub kultuurikojas piisavalt. Näituste külastajatena on meie venekeelne lugejaskond aga vägagi aktiivne, pean silmas just foto- ja kunstinäitusi.

4.7 Raamatukogu koolituskeskusena kasutajatele.

Tapa RK – Individuaalkoolitusi oli 21. Sihtrühmaks peamiselt eakad inimesed, kes selleks soovi avaldasid. Põhilised teemad:

- toimingud pangakontol,
- digiallkirjastamine,
- tervisedeklaratsiooni täitmine,
- Geni portaali kasutamine.

Individuaalkoolitusi viisid läbi raamatukoguhoidja, internetipunkti töötaja ning IT-spetsialist. Kliendid on väga rahul taolise individuaalõppega (rahulik, sobivas tempos, jõuab soovitu üles märkida jne). Suguvõsaurimine on jätkuvalt populaarne teema ja eelistatud on individuaalkoolitus, kuna küsimused on spetsiifilised ja puudutavad mingit kindlat toimingut (nt isikukirjete ühendamine).

Rühmakoolituse toimus 12. Need on põhiliselt majasisesed koolitused. Suuremalt jaolt on need uudiskirjanduse tutvustused, kus meie komplekterija Mae, kes on raamatute tellimise-töötlemise protsessis nendega juba rohkem tutvuda jõudnud, jagab saadud infot teistele raamatukogu töötajatele. Kuulasime ka ülevaadet Hispaania kirjandusest.

Kui vaadelda kasutajakoolituse läbi aastate, siis on huvi jätkuvalt ID-kaardi kasutamise vastu (digiallkirja andmine, pangatoimingud), samuti erinevate formularide leidmise ja täitmise vastu. Jätkuvalt soovitakse infot koduloolise uurimistöo tarbeks. Abivajajate põhikontingendi moodustavad eakad. See on ka mõistetav, sest kui kodus pole arvutit, kuid teatud toimingud on ainult internetipõhised, siis on raamatukogu kindel „kiirabi“.

4.8. Raamatukoguteenuse turundus ja väljaanded

Tapa RK. Raamatukogu tutvustab oma üritusi ja teenuseid põhiliselt raamatukogu ja valla kodulehel, kuid ka raamatukogu Facebookis: plakatitel, jagame flaiereid, teavitame meili teel, suhtleme otse raamatukogu kasutajatega. Avaldame infot ka valla ajalehes Sõnumed, maakonnalehes Virumaa Teataja ja ajalehes Kuulutaja. Samuti on laenutusšekil jooksva kuu ürituste jm info.

Meedias on raamatukogu kajastatud järgnevalt:

- Sõnumed – 12 korral,
- Virumaa Teataja – 7 korral,
- Kuulutaja – 1 korral.

4.9 Andmebaasid

Tapa valla raamatukogud kasutavad Raamatukogude Info- ja Kataloogisüsteemi RIKS ning selle lugejatele suunatud veebipõhist platvormi [riksweb](#). RIKS-le on välja töötatud ka nii nuti- kui laenutusautomaadi rakendus. Täiendame pidevalt infosüsteemi RIKS ning selles asuvat kodulooandmebaasi. RIKS töötab tõrgeteta ja uueneb järjepidevalt.

Erinevate e-kataloogide lingid on leitavad raamatukogu kodulehel aadressilt https://www.tapa.lib.ee/?page_id=436.

5. 2020. aasta tegevused

Lisaks traditsioonilistele tegevustele (laenutamine, näituste- ja ürituste korraldamine, info vahendamine jne) peame digikultuuriaastal leidma mingi huvitava nipi, et kaasata läbi nuti- ja arvutimaailma inimesi rohkem raamatukogu tegevusse. Rahaliste vahenditega pole eriti priisata – seega mingisugust suurt ja põhjapanevat muutust selles vallas tõenäoliselt ei tule. Tegeleme edasi kogude korrastamisega ja pöörame suuremat tähelepanu töö sisulisele poolele, et lugeja meid ikka üles leiaks ja meie raamatukogusid külastada sooviks. Ka vaatame tulevikku – tegemist vajab TVRK arengukava.

Aruande koostasid: Kersti Burk, Ere Käärmaa, Mae Mitt, Andrea Ränikivi, Elle Kivisoo ja Vahur Saaremets.

Direktor
Allkiri Kersti Burk

LISA 1. Personali koolitus

Raamatukogu nimi	Koolituste arv	Koolitustundide arv (koolituse maht)	Koolituseks kulutatud
Tapa RK	15	147,5	1570.- €

LISA 2. Raamatukogutöötajate avalikud esinemised

"Pilves, selginemistega (loe: selgitustega)" – ülevaade pilve- ja muudest digilahendustest ning kiire pilguheit IT igapäevaprobleemidesse. Koolitus toimus raamatukogus TÕN-i koolituse raames.

LISA 3. Raamatukogude ehitamine, renoveerimine, remondid

Raamatukogu nimi	Teostatud tööd (2019)
Tapa raamatukogu	Valgustuse vahetus (TO-s, LO-s, tööruumides)
Tapa raamatukogu	LO seinte värvimine
Tamsalu raamatukogu	Elektrikilbi vahetus
Tamsalu raamatukogu	Valgustuse vahetus (kõikides avaruumides)
Tamsalu raamatukogu	Laeplaatide vahetus ja uste värvimistööd

Lisa 4. Laste- ja noorteüritused (valik olulisematest)

Raamatukogu nimi	Ürituse nimi	Osavõtjate arv
Tapa Vallaraamatukogu	Tapa gümnaasium 100	11
Tapa Vallaraamatukogu	Mesimummude rühma teematund	15
Tapa Vallaraamatukogu	Muinasjutuhommik Lepatriinudega	22
Tapa Vallaraamatukogu	Etluskonkurss „Ellen Niiduga Midrimaal"	82
Tapa Vallaraamatukogu	Raamatukogutund (10)	201
Tapa Vallaraamatukogu	Kunstitund Kertu Sillastega	41
Tapa Vallaraamatukogu	Muinasjutuhommik Vikerkaare lasteaia lastele	19
Tapa Vallaraamatukogu	5.a klassi näitusetund	27
Tapa Vallaraamatukogu	Ettelugemistund Vikerkaare lasteaias	44
Tapa Vallaraamatukogu	Sipsikute rühma loodusetund	15
Tapa Vallaraamatukogu	Vene Põhikooli 5.b raamatukogutund	9
Tapa Vallaraamatukogu	Edgar Valteri teematunnid (9)	177
Tapa Vallaraamatukogu	Mardi-Kadri teemaüritus (2)	124
Tapa Vallaraamatukogu	Jõulutunnid (9)	164
Tapa Vallaraamatukogu	Mürakarude muinasjututund	16